

دهزگای چاپ و بلاوکردنهوهی

ئاراس

زنجیره‌ی رۆشنبیری

خاوه‌نی ئیمتیاز: شهوکه‌ت شیخ یه‌زدین

سه‌رنوو‌سه‌ر: به‌دران شه‌مه‌د شه‌سبیب

* * *

کتیب: به‌رصیصی عابید

دانانی: فه‌قی ته‌یران

بلاو کردنه‌وهی: عبدالرقیب یوسف

بلاو‌کراوه‌ی ئاراس - ژماره: ۶۳

به‌رگ: شکار شیخ عه‌فان نه‌قشبه‌ندی

نووسینه‌کانی به‌رگ: خو‌شنووس محه‌مه‌د زاده

پیت لیدان: ئەمیر داود

هه‌له‌بژیری: شی‌رزاد فه‌قی ئیسما‌عیل

چاپی یه‌که‌م - چاپخانه‌ی وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده

هه‌ولێر - ۲۰۰۱

له‌ کتیب‌خانه‌ی به‌ر‌په‌به‌رایه‌تی گشتی رۆشنبیری و هونه‌ر

ژماره (۲۱۸) ی سالی ۲۰۰۱ ی دراوه‌تی

* * *

فه‌قی به‌رگ
به‌رگ به‌رصیصی عابید

بلاو کرنا:

عبدالرقیب یوسف

پيشه کی

کتیبیا (به رصيصی عابد) کتیبه کا بهادارا شاعیری مہزن فہقیبی تہیرانہ وہک کتیبیا شیخی صہنعانی و خانئی دم دم لی و ہکووان ب ناٹ و بانگ نہبویہ و من گوہل ناٹئی فئی کتیبی نہببو پیش کو ٹہٹ دنکہ (نوسخہ) بکہ فیتہ دستئی من دہیفا تہموزا (۱۹۷۷) دا کو برای ہیژا مہلا خہ لہ فئی بافہیی بییکو نہو شہسواری کہ لہ پورا کوردی بہ د کوردستانا باکوردائے دنکہ دا یہ من دوی گہرانا منا کہ لہ پوری و شوینہ واری د ولایہ تا ماردین و سیرت (سعدرد) و دیار بہ کر و بدلیس و موش و وانئی دا ژ کوردستانا باکور. ٹہٹ دنکہ د سالا (۱۹۶۹) دا ہاتیہ نفیسانندن ژ نالیئی (محمد علی کہ فشنی) فہ ہر دوی گہرانی دا ل گوندئی (خرابی شہرف) یا کو دکہ فئی روژ ناٹایا باژاری (ہہ زہخ) ئ ژ ولایہ تا میردینئی ابراہیم و طاہر ژ کورین رحمتئی (مہلا محمد نجیم) ئ بافہیی د کتیبہ کی تورکی دا ناٹئی کتیبیا به رصيصی عابد پیشانی من دان پیشیا کتیبی کہ تیو و ناٹئی دانہر (مؤلف) ی نہ ما بو گوتن ٹہٹ کتیبیا ہہ یا (مینورسکی) یہ و ہاتی بہ و ہر گہراندن بو سہر ٹہ زمانئی تورکی و یان گوتن دانہر ئ وئی ناٹئی فئی کتیبیا فہقیبی تہیران ژ کتیبہ کا مینورسکی و ہر گرتی بہ ژ فئی پیفہ من ناٹئی فئی کتیبی د توژیدہ راندا نہ دیتی یہ.

د وئی گہرانا بہ رفہہ دا من گہلہک پرسا کتیبیا به رصيصی عابد کر لی کہس نہ گوت دنکہ ل جہہ کی ہہ یہ. پاش کو ٹہ زقریم ژئی من نامہ نقیسین بو فئی نالیئی و وی نالیئی د نیٹف و ژ دہرفہ یا ولاتی دا لی دیسان مہ تو سالوخیین دنکہ کی دیتر نہ زانی لہ ورا من چاپکرنا فئی کتیبی پاش ئیختست چکو من دقیا ہندہک دنکیین دیتر ب دستئی خوہ بیخیم و ہہ میان بہ رامبہر ہہٹ بکہم د توژاندن (تحقیق) و بلاٹ کرنا فئی کتیبیا دستقیس دا. لی د روژناما (ہاوکاری) ژمارا (۴۴) و د روژا ۲/۱۰/۱۹۷۸ دا بو جارا ئیکئی من ب کورتی بہ حسا فئی کتیبی کر و چہند مالکہ بہک من ژئی بلاٹ کر پاشی رحمتئی صادق بہاء الدین د کتیبیا خوہ دا (ہوزانفانیت کورد) روپہرا ۲۱۶ دا یا کو د سالا ۱۹۸۰ دا بلاٹ کری - ہندہک ژ وئی گوتارا مہ و ہر گرتی بہ لی گوتی بہ

ناٹئی «به رصيصی» د ہندہک ژیدہرین کوردیدا ہاتی بہ نہ مازہ جہ لادہت بہ درخانی د گوتارا (کلاسیکین مہ) د (ہاوار) ہژمارا (۳۳) د سالا ۱۹۴۱ دا.

د گوٹارا (نوسہری کورد) خولی دووہم ژمارہ (۲) سالی ۱۹۷۹ من گوٹارہ کی باش د بارا فئی کتیبی دا بلاٹ کر لی مہ ہندہک خہ لہ تی کرن کو مہ گوت (سیسہ بان) ژئی یا فہقیبی تہیرانہ د چاخہک دا کو ناٹئی (خالدئی زیباری) د دویمایا وئی دا ہہ یہ ہروسا کو مہ گوتبو (ہہ سپی رہش) ژئی یا تہیرانہ.

پاش بلاٹ کرنا وان دوو گوتاران برای بہر تیز کاک محسن ناوارہ ژ من خوہست بہ فوتوکوپئی دنکہک یا فئی دستنقیسی بدہمی ہہ تا ہہ لہ سستہ کی د بارا به رصيصی عابیدا بہونئی ئیتر دنکہ کم دایہ پیئی و ٹہو ژئی ہہ لہ سستہک چیکر و بلاٹ کر.

وہاتیہ زانین کو ٹہٹ دستنقیسہ نایاب و بہادارہ.

بابہ تا گوتنہ ٹہو دنکا محمد علی کہ فشنی دنکا خوہ ل بہر نقیسی بہ حس نہ کر یہ میژویا نقیسینا وئی ہہ بویہ یان نہ من ژ مہلا خہ لہ ف خوہست ل وئی دنکی بگہرئی و لی گہرا لی تشتہک ژئی نہ زانی.

د دویمایہی دا گہلہک سوپاسا محمد علی دکہم ہہ کہ زیندوبی و گہلہک رحمتئی بو وی دخازم ہہ کہ چوبی بہ رحمتئی.

عبدالرقيب يوسف

۱۹۸۷/۱۱/۱۷

د بازار فقیقتیران دا

ناقئ فقه قیبتیران (محمد) ه خه لکئ (مکنسی) یه ههر وه کو بخو نسبه تا «مکسی» ژ بو خو نفیسی یه د شان هردو کتیبین خوه دا بهر صیصی عابد و وشیتخ صنغانی. بازار می مکنسی ژی د که قئ جهه کی پر شاخ و چیا د باشورا به حرا وانئ (گولا وانئ) دا و نهو مه لبه ندی یه کی که ژ ناحیبتن قهزا (خه سخیرئ - بهرواری) ژ ولایه تا سپرت (سعد) ئ ژ کوردستانا باکور و هه ندئ جار ژی ل سهر ولایه تا (وان) ئ یه.

تیران دنیف بهینا سه دی شازده و حه قده هئ دا ژیاوه و د ساللا ۱۰۴۱ کوچی (۱۶۳۱/۱۶۳۲ز) دا زیندو بویه چکو ئه ف میژوویه یانی ئه ف تاریخا هه د دویمه هیکا قه سیدا خوه (دلو رابه دلو رابه) دا ئینایه و میژوویا وه فات کرنا وی هه تا نهو نه هاتی به زانین.

ژ بهر وی کو خه لکئ مکسی بویه پی دچی ل (مه دره سا میر حسن وه لی) خوه ندی یاکو د که قئ نافرستا بازار می مکسی دا یاکو د سه دی شازده هئ دا میر حسنئ میرئ مکسی ئا فا کری بیکو به حسا وی د شه ره فنا می دا هاتی به (د به حسا میرنشینیا مکسی دا) ئه ف مه دره سا هه یه کی که ژ مه دره سین ب نا ف وبانگ و (بدیع الزمان سعیدئ نورسی) ژی تیدا خوه ندی به و زانایین مه زن ژ جهن مکسی رابونه وه ک علی تهره ماخی

فه قیقتیران ل جزیری

د ساللا (۱۰۳۱ کوچی = ۱۶۲۱ زابینی) دا فه قی و مه لایئ جزیری (مه لا احمدئ جزیری) پیک فه شعره ک دانینه و پیک فه ناخافتنه کی شعری (محاوره شعریه) وهردو وی چاخی ل نک هه ف بونه ل باژاری جزیری (جزیرا بوتان) یانی نه کو هردو ژه هه ف دور بونه و ژ دورقه ههر یه ک قه سیدا خوه ژ بو پی دیتر شاندی به.

وباشئ هردو وان یان یه ک ژ وان و یان خه لکین دیتر هردو شعر تیکه ل

هه ف کر نه چکو ههر یه ک ژ فه قی و مه لا په یقه ک ژ که رتک یان ژ دویمه هیا که رتکا پی دیتر د ئه ولئ که رتکا خوه یا پاش وی که رتکئ دو جار یانی (اعاده) کر به و گه له ک ژ که رتکین هه ردوان وهانه. مه علومه ژی فه قی د پیتشدا ده ست پی کری به و ئه گهر ل نک مه لایئ نه بیبا چهوا په یقه ک ژ که رتکین مه لایئ دو جار دکر فه قی وی میژوویا مه گوتی وها دقئ که رتکا قه سیدا خوه دا ئینایه:

برینداری عشقئ مه دورم ژ سها بهان
دزائم مه دداحئ کیمه د هه زار و یهک و سهان
ئنا خاهن (مه لئ) مه ل هه مو ئرض و جهان

مه ئه ف قه سیدا پیکه یا فه قه و مه لا بلا ف کری به د (دیوانا کرمانجی روپه را ۳۰-۴۲) دا ساللا ۱۹۷۱ دا.

ئیدی نه دوره هه که فه قی ل جزیری خوه ندی و هه که دوی سالی دا ل بهر خوه ندی ژی بی دبی وی چاخی موسته عیده کی باش بوی یان ب سهر دان چوبئ، و دقئ بزاین ژی کو ساللا پیتشیا وی کتیبیا خوه یا کوردی و ب شعر (شیتخی صنعانی) دانی بو. ژ بهر قی یه کی هزارا من زیده تر بو وی یه کی دچی کو فه قی وی چاخی نه ل بهر خوه ندی بویه وه کو یانی خوه ندن تمام کری بو ویان ژی ده ف ژئ بهر دابو بی وه کو ئیجازه وه رگرتبئ. ئهوا بابه تا گوتنه دو جار ناقی (جزیری) دقئ قه سیدئ دا هاتی به لی نابی به لگه (دلیل) کو ئه و چاخی فه قی ل ویدی بی به لکو ئه و ته خلیتا هوناندنا قه سیدئ یا مه گوتی دبیب به لگه بو قئ یه کی.

فه قیقتیران و فنک

فنک نهو گونده کی بچوکه خه لکی وی ل باتی خانی د شکه فتاندا دژین چونکه گه له ک شکه فتن کهن لی هه نه. دکه قئ سهر ته نشتا روژه ه لاتا دجله د باکورا باژاری جزیری که لها وی گه له ک قاهیم بویه لی دچاخی کی که فن دا باژار بوه و سوره وی بهر فره بویه و نهوژی هنده ک پارچین وی به بلندی چهند مه تره کی مسانه ده حلا فنک ب نا ف و بانگه ناقی (پنیاکا) د نیف باژارین

مه دره سا فه قیبه تهیران له فنک

چاخنی میرنشینا (بهژنوی) یا کو دپیشیا د سه دئی دهی زایینی دا و د چاخنی دهوله تا دوستکیا کوردی دا ب هیز بو لی د سه دی شازدهی زایینی دا میرین جزیری میریتا هی ژوان ستانندن نه دوره ئه و قه برین نقیساندن و رسمین خه نجه ران ل سهر کیلین وان هه بی دقئی مه دره سی دا هنده کی ژ تاریخا مه دره سا فه قه بی تهیران رو هن بکن و نه دوره کیلین میرین بهژنویان بن ئیدی دبی فه قی لقی مه دره سی دا خوهنده بی یان مایی.

خلوتا فه قه بی تهیران

ل فنکی «خلوتا فه قه بی تهیران» ژ هی هه به خه لکی فنک ژ من را گوتن فه قی دوی خلوتی دا طاعه تی خودی کری به یا کو دبه ره کی مه زندایه ل (بیرما فتاح به گئی) دا لی ژ به ریا مه ده کی له هیه کی مه زن رابو ئه و به ره قولبانه سهر روی و ی و ده قی خلوتی که تی به سهر عه ردی. من ئه ف خلوته ته نه دیت چکو ئی قاربا روژا سیزدهی بو من گوتن لی من گور و خلوتتا (شیخ مه مۆ) دیت د باکورا گوندی فنکی دا یا کو نهو کیم تره ژ بیست مالانه و هه می ژی دشکه فتاندا نه

(کار دوخیان) دا هاتیه ژ ولاتی (کوردوئین) د سالا (۴۰۱) پیش زایینی ژ ئالیی (کزینیفون) فه. دچاخنی دهوله تا (ئه شکانی) دا کو کوردستان د ژیر حوکمی ویدا بو د (۱۲۷ پ.زا - ۲۲۷ پ.زا) فنک مه لبه ندی بوتان بو چونکه ل سی جهان په یکه ل سهر که فرین وئ کولینه. پاش ئیسلام ده وری هه شت سه د سالان جهی میرنشینیا بوتان بو و میرین (بهژنوی) کو ب عه ره بی (بشنوی) هاتیه ژ (مه ران) یان حوکوم له بوتان دکرن پاشی بنه مالا (نازیزان) ل جزیری حوکوم ژ بهژنویان ستاند.

فه قیبه تهیران مه ده کی ل فنکی مایه و هه تا نهو ئه ف ئاخافتنه د نیف خه لکی وئ و مه لایی بوتاندا بلاقه و من دوو مه دره سین که فن د روژا سیزدهی ته موزا (۱۹۷۷) دا ل فنکی دیت کو یه ک ژ وان بناقی و یقه یه و مه لا خه له فی بافه بی و سه یدا مه لا عبدالرحمنی خه نده کی و مه لا احمدی برای من دگه ل من بون له و سه فه ره ی فنک دا.

مه دره سا فه قیبه تهیران

ره حمه تی سوفی عه بدالرحمنی کورد په ره ری که ره شی (که ره شازی هه ر ژ فنکی به) و هنده ک ژ خه لکی فنک ئه م برین سهر ئاساری مه دره سه یه کی که فن و گوتن ئه فا هه ب ناقی «مه دره سا فه قه بی تهیران» فه به و ل قیدی مایه کو ئه فه وینا و بیته (وینه)

ئاساری مه دره سی یه کسه ره دکه قی ژیر چیا بی که لها فنک و ل نک دیواری ژ وژ ئا فا ژ سورها فره و ل هندافا روبرای دجله و دنیف به ینا هه ردواندا ده حلک (باغ و بوستان) هه نه کو دجهی خان بیین باژاری که فن دا هاتنه درست کرن. درتیا هی مه دره سی (۴۷م و ۶۰ سم)، په حنا هیوئی ۲۴م و ستوریا دیواری وئ (۱,۵۰م) ژ که قری رهش و سپی و کلسی هاتی به ئا کرون و ده رگه بی و بیبا بچوک د دیواری نک سورهی فه مایه لی ده رگه بی وئ یا مه زن کو نه دوره ل روژه لات پی نه مایه و هوده یه کی ب گومبه ت د کوژی باکور دا مایه.

ئه ف مه دره سا هه گه له ک که فنتره ژ چاخنی فه قیبه تهیران و ب هزرا من دگه هی

ټه څلوه ټه شکه فته کی بچوکا دو دهري به ابن الاثير گوتی به شیخ مه مۆ (شیخ محمد مکه البشنوی) د سالا (۴۰۰ ک = ۱۰۰۹) زایین دا مریه .

ته ماشه بهرگی ۱ رویهر ۱۲۷ بکه ژ اللباب فی تحریر الانساب په یشا «البشوی». مایینا ناڅی زیاره تا شیخ مه مۆ و گورا شیخ مه مۆ و څلوه تا شیخ مه مۆ هزار و هشت سال ژ بهریا نهول نک خه لکې فنک دین پشت راست بون ژبو مروڅ کو بیړیې ټا خافتنن خه لکې وئ دبارا فه قهې طهیران و مه درسه و څلوه تا وی ژی راسته و هروسا «طاوکا فه قهې طهیران» ژی هه یه یاکو داره کا طاوکا مه زنه د ژیر مه درسه و ل سهر دهڅی ریبا گشتی نیزیک قهراغی دجله . مه لا و فه قه دبیژن فه قهې طهیران دژیر څی طاوکې دا نقیسین کرېه و هه رچی فه قیې د ژیر ویدا مه شقی بکه خه تی وی سپه حی دبی .

من ژ سهیدای خوه رحمه تی (سهید علی) ټ فندکی بهیستی به بیکو ژ مه زنتین مه لا و زانایین جزیر و بوتان بو و خودانج دیوانه کا شعری و چند ته نلیفه کی یه دگوت فه قهې طهیران ل (فنک) ټ کتیبیا خوه (قهولې خانې دمدم) دانې یه پاش کو خانې دمدم د خه ونا خوه دا دیتی به و ژیرا گوتی یه مه ژی خزمه تا ئیسلا مه تیبی کرې یه (یانی شه ری شیعان) کرې یه و تشته کی ل سهر مه بنقیسه ټه و جا فه قی خانې دمدمی دانې یه د بارا په هله و انیا خان و له شکه ری وی و شه ری و ایچ گران بیکو دگوهی فه قی و کورداندا دزنگی . شک نینه کو سهید علی ټ فندکی ټه ټا خافتنه ژ مه لا و زانایین به راهیا خوه بهیستی به .

هروسا دنیتف مه لا و فه قیې بوتاندا بلاڅه کو فه قیې تهیران ل فنکې ل سهر ته نیشتا دجله شعرا خوه یا ب ناڅ و بانگ (ټه ی ناڅ و ناڅ) گوتی یه و محمد علی که فشنی ژی نقیسرائی به رصیصی عابد ل سهر څی شعری نقیسی به :

«قصیدا فه قی طیران دگل شطی بوتان خودی ژ وی راضی بی» ټی خه لکې مکسې دبیژن فه قی ټه شعرا هه ل سهر روبرای مکسې گوتی یه ل وی جهې کو ناڅی وی «گه را فه قهې طهیران» ه چاخې میری مکسې ژی عاجز بویه و ژ مکسې ده کرې یه و بهری خوه دایه جهې (هیزانی) و دبیژن ناڅ وی چاخې رابو فه قه نه دکاری ده رباز بیې وهختی ل گهل ناڅی خه بهر دا . ناڅ راوهستا و ل سه را ده رباز بو .

مه د(دیوانا کرمانجی (۱۲۴-۱۲۵) نقیسی به کو فه قی ل فنکې بویه چاخې ژنه کی رندو به ده و ژگوندی (خه نده کی) یا به رامهر فنکې بو دیتنا وی لی وهختی فه قه بجل و بهرگه کی که فنقه دیتیه ل بهرجه هڅی که تی به و گالته پی کرې به ئیدی فه قه ژی ب شعره کی ناڅیستی به وئ کو پیشاوی وئ ټه قه یه «ټه ری شوخی ټه ری شه نگی» ټه ټا خافتنه ل بوتان و جزیری دا هه بویه .

بارا فه قیې تهیران و فنک مه گوتاره ک بلاڅ کرې به د گوفارا روشنبیری نوی ئیژمارا (۸۲ سالا ۱۹۸۰) دا .

فه قیې تهیران ژ گوندی (وهه زوز) یاکو نه گه له ک دوره ژ باژاری مکسې ژن هینایه و گورا وی ژی ل ویدی یه . لی گوړه کی دیتر ب ناڅی گورا فه قیې تهیران قه هه یه ل گوندی (شاندیس) ټ ل جهې هیزانی چکول شاندیسې چویه بهر ره حمه تی هه وه کو مه لا خه له فه قی بافه یی دکاغه زا خودا بو من نقیسی یه ل (۱۹۷۹/۷/۲۱) دا و ټه قه ژی مه لا صالحی مفتی قه زا خه سخیری ژولایه تا سیرتی (سعد) بهیستی یه یانی مه سه لا فه قی و شاندیسې و دبیژن مه لا صالح مرڅه کی هیژا و زانایه و هه روا مه لا صالح گوتی یه فه قی ب ټصل خه لکی گوندی (وهه زوزه) . مه لا خه له فه قی ژیهاتی ژی ل سهر داخازیا من ژ جزیری به ری خوه دا بو گوندی (بیډاری) یاکو دکه قی سهر تخوی مکسې هه تا ټه و نوسخا قهولې ناغاووک ټی بیډاری یاکو من بو وی گوتبول بیډاری هه یه بده ست بیخی یان نوسخه یه کی ل سهر بگری لی مخابن ژ بهرتایې نه کاری بو ژ خه سخیری بگه هی بیډاری د وان چیا و ریپن پیاده یین نه خوه شدا و زفری بو . دبارا هه بینا دو قه بران بو فه قی تهیران نه تشته کی دوره چکو گه له ک قه نجین خودی دو قه بر یان زیده تر ب ناڅی وانقه هه نه هه ریه ک د جهه کی دا وهک بابا طاهر ټ هه مه دانی کو گومبه ته ک یا وی ل سهر وی گری شوینواری ټ که قتی ته نیشتا باکورا روژناڅایا باژاری (هه مه دان) ه و گومبه ته کی دیترا وی ل باژاری (مه نده لی) هه یه ل نیتف باغان ل محه لا (قه له م خاج) . (کاکائی) بیپن مه نده لی دبیژن بابا طاهر ژ کوردین کاکائی بویه و گومبه تا وی گه له ک ل نک وان پیروزه زیده تر ژ کوردین دیتر و من وینا گومبه تا وی گرتیه . هه قالې من مه لا سعیدی مکسې دبیژن من هنده که س ژ زوریه تا فه قی تهیران ل (شاندیس) ټ دیته و دبیژن ټه م ژ زوریه تا

وینه. د روژا (۱۰/۸/۱۹۷۷) کو نه ز چوم بو گوندی هیزانی کو دپیئشدا باژاره کی کهفن بویه هندهک ژ (سوره) و که لهاوی مانه و نه ز چوم سهر قه برا (سینه می) و من وینا قه برا وی گرت و حیکایه تا وی ژ خه لکین هیزانی وهرگرت بو من گوتن سینه م ده زگیرانا فهقی تهیران بو...

فهقی تهیران و هیشته و دانینا بهر صیصی عابد

فهقی تهیران د نیث خه لکی کوردستانا باکوردا ل مه لای جزیری و احمدی خانی ژی ب نافو بانگتره نافویانگی جزیریو خانی دنیث خه لکی نه خونده فاندانده خاسما دینداران وهک نافویانگی تهیران بلاث نینه خه لک وهک جیه و مه قامه کی پیروز دانه تهیران ژ بهر قی یه کی به حس و حیکایه تین وی دناث واندان بلاث و نهو جهین تهیران چوبی وان ژبیرا خه لکی نه چویه نه خاسما مه لا و فهقیان یه ک ژ وان جهان هیشته ته یانی گوندی (هیشته تا بهر سی) له بناری باکور ژ کیلکا سانوهی و ل باکور روژهلانا (خه سخیر) له سهر که نارئ باشوری روبرائی ناقشا شاخا هه کاربا یا کول نک هیشته تی و گهل روبرائی ماسی رو دبن یه ک و له باشوری که لها نه رمشات و د روژ ناقای (کور قه ندیل) چپای بناقو بانگ یا نهوژی چه پهره مه حمده به گی میری بوتان تیدا مه علومه و دنیث به ینا هیشته و که لها هه روهخ (هه ورهخ) دهوری سی سه عهت ری یه مه لا احمدی برائی من کو گهلک شه هرزای قی ناقچی یه دبیژی ناقی راست (هیشته تا برا سپی) نه و دبیژی (براسپی) عه شیره ته ک بویه و که لها نه رمشات و د دهستی واندان بویه ژ بوتان و نهو هندهک ژ برا سپیان ل هیشته تی نه وهک ژ بو قی مه وزوعی مه چویه ویدی و ژ خه لکی پرسه یه. نه قه جو دایه ژ (هیشته تا هه توس) یا کو باژاره کی که فن بویه (که ل ه) و سورها وی هه یه و دکه قی باشوری خه سخیری و دهشته کی بچوک له به رسنگی و بیته.

مه لا خه له فی نه مر کو د نه یلولا (۱۹۸۳) ژ جزیرا بوتان. و ل سهر داخازیا من چو بو ناقچا (نه رو) و بهر واربان (خه سخیر) کو دو قه زابین ولایه تا سیرتی (سهر د) نه و ژ بوتان هه تا سهر هاتیا (هه سام ناغا و له علیخان) ژ جهین

نه سلیمی وان وهرگری و قه برا وان ببینی و قه برا له علیخان دنیث گومبه ته کی هه رفی دا ژی دیت دنیث قه برستا گوندی (نه روها که فن) د باکورا باژاری دهن دا دوئ سه فه را پر خپرو بپردا بهیست کو (فهقی طهیران) ل هیشته تی مایه و هه روها برائی هپزا مه لا موسی مکی (موسا حامد عاشور) ژی بو من نه قه گوتیه. ره حمه تی صادق بهاء الدین ژی دکتیبا (هوزانقانی کورد) دا گوتیه: ژ فهقی تهیران دبیژن «فهقی هیشته تی». فهقی ژی د هه لبه سته ک یا خودا دبیژی:

(نیرو وهرن لازم وهرن جیران و خه لکی هیشته تی)

به ره ئیا من تهیران (بهر صیصی عابد) ل هیشته تی هونان دیه چکو د که رتکا (۱۱۴) دا دبیژی:

«یارو ره فیقی هیشته تی»

نه قاهه دوو مه خسه دان دبه خشی یا نیکی نه ویه کو د گهل خه لکی هیشته تی تاحنیقی (خطابی د که) و مه خسه دا وی خه لکی هیشته تی یه وهک وی هه لبه سته پیتشین.

یا دووی نه ویه کو مه خسه د یارو ره فیقی کچا میری یه و مه خسه د ب (هیشته تی) مه عنا نه زمانی (لغوی) یا هیشته تی یه کو ناقها یا بوشه. دقن چاخی دا په یقا (هیشته) دبیته ته ورپیبه (توریه) تورپیبه د علم (بلاغه) نه ویه کو په یقه دپال مه عنه و مه خسه دا حقیقی خودا مه عنه و مه خسه ده کی دیتر ژی بده و بیئ بیشارهت بو مه عنه و مه خسه ده کی دیتر وهک ل قیدیدا کو بگورا مه عنا دوئ تهیران بیشاره تی گوندی هیشته تی ژی دکه.

هه روسا کو تهیران دکتیبا خه (شیخی صنعانی) دا په یقا هیشته تی ئینا یه ب ره ئیا من نه وژی (ته ورپیبه) یه بو گوندی هیشته تی وب دور نزانم هه که تهیران شیخی صنعانی ژی ل ویدی هونان دبی د سالا (۱۰۳۰ک) دا (= ۱۶۲۰- ۱۶۲۱ز) و سالا پاشتر چوبی باژاری جزیری.

بابه تا گوتنه د گهلین (کار کار) ای دا ژ ناقچا مکی و نهول ناحیا (ره شادی) ای یه یانی ناحیا (کارچکان) گونده کی دیتر ژی ب ناقی (هیشته) قه هه یه و هیشته ناقی تاخا روژهلان ژی بو ژ باژاری مکی. و ایزانم له قه زا

ئامبیدی ئۆز گوندەك بقی هه به لێ مه خسه دا ته بران (ههيشه تا بهر ئۆ سپی) به
يا كونا ئۆ وئ و دهشتا هو ئۆ د سترانا (هه سام ئاغا و له عليخان) دا ئۆ تيبه و
ب گورا روايه تهك ژ سه رها تيا وان - كورهنگه لاوازي - له عليخان خه لك ئۆ
هه يشه تى به .

ته بران د چه ندين به ره مه بين خوه دا په يشا (هه يشه تى) ئۆ ئينا به كولا نك
شاعيره كى ديترو ئۆ به كئ نابيين، بو چى هنده مه ژ ئۆ په يقئى ئۆ نا ئۆ دكه
گه لو خه لك ئۆ تاخا هه يشه تا مكسى بو به يان هه يشه تا بهر ئۆ سپى گه له ك ب وى
خوه ش بو به دگه ل وئ روداوا ته حل ياكول ته بران كه له ك ته حل بو به كوروه كى
گه له ك ل نك عه زيزو خو شه ويست ل هه يشه تى مربه و ئۆ شيعرا (ئيو وهرن لازم
وهرن جيران و خه لك ئۆ هه يشه تى) دشينا ويدا يان ويدا گو تيه .

ژيانا فه قيب ئۆ ته بران بيوستى ب گه رانه كى به رفره ه و هو ئره هيه د بوتان ژورى
و مكس و هيزاندا . مه لا خه له ئۆ چه له نك له سه ر داخا زيا من سه فه رى كر بچئ
بو گوندئ (بيدارئ) گوندى شاعير (ئاغا ووكئ بيدارى) دنيث به ينا مكس و
خه سخير دا هه تا نوسخا ديوانا وى ل نك ئه قيبين وى بده ست بيخئ و گه له ك
زانبارى دبارا وى و ته بران ئۆ ژ خه لك ئۆ وهرگرو ئۆ لى مخابن كو ئه و چاخه
بهاره كى زو و سار بو و دقيا گه له كى ب پئ ئۆ بچئ له خه سخيرئ نه خوه ش
كه ت و زقري بو و شه ش روژان له نه خوشخانا (سبترئ) ما بولئ هه ر دوئ
نه خوه شييدا ئۆ له سبترئ ته عقيبى ته نليفاتين مه لا خه ليلى سبترئى مه زن كر
بو و بو من نقيسى كو قاموسه كى كوردئى دا نى به و نوسخا وئ ل نك ئه قيبين
وى هه به . جا هه كه ئه ف قاموسه نه (القاموس الثانى) بئ كو مه لا خليل (نحو و
صرف و معانى) دا دانبيه .

ته بران دنيث به ينا ميرئ جزيرئ و ميرئ ميكنئ دژ

وهك د (ديوانا كرمانجى دا ١٢٨) مه نقيسى و پاش وئ ئۆ ديسان
مه به يستى ميرئ جزيرئ (ميرئ بوتان) گه له ك هه ژ فه قيب ئۆ ته بران كرى به و
قه درئ وى گرتى به كو چويه جزيرئ جارهك يان چه ندين جار .

ره حمه تى سه يدا صادق بهاء الدين د كتيبئا خوه دا (هوزانفانئ كورد ١٨٠) -
١٨٨) سئ چيروك دبارا فه قيب ئۆ ته بران و ميرئ جزيرئ دا ئينا به و ژوان تئ به
زانين كو مير هه ژ فه قى كرى به يهك ژ وان سيبان جه لاده ت به درخان د هاوار
هژمارا ٣٣ سالا ١٩٤١ دا بلاف كرى به و ژ شيوخ عبدالرحمن ي گارسى
وه رگرتى به يانى (شيخ عبدالرحمن ي مه دره سئ) ئۆ بوتانى كادرئ زانا و دليرئ
حزبا خوبونئ بيتكو ژ شامئ دگه ل فه قئ خوه فه قئ مصطفى ي شر نه خى حزبئ
هنار دى نك شيخ محمود ل هه ورامان و بيتكو ب ده ستئ جاسوسئ توركان
(نه جموئ سبترئ) شه هيد بوى له زوزانئ (كانى كلئ) له باشورئ روژئا قيا
شاخا هه كاريا له سه ر نميژا مه عزيدا و سه رئ وى پرى و ئه و به لگه نامانه ي دگه ل
وى بون برن دا به حوكومه تئ ل شاخئ . چاخئ يارمه تى ژ سوربايئ دبر بو شورشا
گریداغئ ئيدى تيبه زانين كو ميرئ جزيرئ نا ئۆ «طه بران» ل فه قى كرى به .

ديسان وهك مه دوى كتيبئ دا نقيسى به و پاش وى ئۆ مه به يستى به ميرئ
مكسئ يانى ژ ميرنشينا خوه دهر كرى به و چويه بو ده قه را (هيزانئ) و ل و يدئ
مربه . سه به بئ ئۆ به كئ يان ژ به ر وى بو به كو ميرئ مكسئ مرو فه كى زالم بو به
و فه قى به رامبه ر زولما وى بئ دهنگ نه وه ستايه يان ژ به ر وئ په يوه نديا خوه شا
نيث به ينا فه قى و ميرئ بوتان دا بو به و نه دوره به ينى هه ر دو ميران نه خوه ش بو
بئ يان ئۆ هه ر دو سه به ب پي كفه هه بن بو ئۆ مه سه لئ .

ئه گه ر ئه و قه سي دا (گول بهار) دا بلاف بو بوى و به ريز دوكتور عزالدين
د (الواقعية في الأدب الكردي) ته رجه مه كرى بو عه ره بئ - راست بئ ئه وه
ئه شكه ره دكه كو فه قيب ئۆ ته بران هاتى به حه بس كرن و هاتى به ئه زبه ت دان و
قه له م و كاغه زين وى ئۆ هاتنه ستانن لئ چكو ئه و قه سيده به و هه ندهك يان
هه مى قه سيدين هاتين بلاف كرن ب نا ئۆ ته بران قه دقئ كتيبئ دا ياكو د سالا
١٩٠٥ دا ئارامئ چاچانئ ژ كوردئين ئه رمه نستانى بلاف كرى به نه ده قين ئه صلينه
و نه ب كوردئا ته برانه به لكو ئاشكرايه كو ب زارئ كرمانجيا ئه رمينيايئ نه ژ
به رفئ به كئ ئه ز دكه قم شكئ دا دبارا قان قه سيدان دا يا ژ كيم قه وئ قه سيدي
ياكو هه كه راست بئ دبئ ئه و حه بس و ئه زبه ت دانا فه قئ دبئ ژ ناليئ ميرئ
مكسئ قه بئ بيتكو نا ئۆ وى نه هاتى به زانين وهك چه وا نا ئۆ وى ميرئ جزيرئ

ژی نزانین. حکایه تا (فقهی تهیران و توما) ژی عه لاقه بی ب میبری جزیره هه به.

نازناقی طهیران

فقهی دهندهک شعرین خواه دا ناخی خواه «محمد» هینایه و دگه لهک بهرهمین خودا ژی دباتی وی «میم و حی» هینایه لی هه تا نهو من نه دیتی به نازناقا (لهقه با) «طهیران» هینایه ژ بهر قی یه کی نهز هزر دکم پاش وی خه لکی نهف نازناقه بو وی چیکری و شک نینه کوفه قی نه گوتی به نهز نه زمانی طهیران دزانم و مروقه کی وه کو نهف قی دهعوا نه راست ناکه لی گه لهک جارن خه لک نهفان ته خلیتین حکایه ت و نازناقان بو مروقین قه نجین خودی و ب ناخ و بانگ درست دهکن و نهو شعرا کو په یشا (فقهی طهیران) د دویم هیکا ویدا هاتی به و هندهک که سان گوتنه شعرا وی به ل نک من نه شعرا وی به به لکو یا شاعره کی دیتره و ته شبیهها خواه کریه ب فقهی تهیران فه دویم هیا وی نه فه به:

ئی ب کول دهردان نهزم
مه جروح ژه حرانی نهزم
ره به نی دیران نهزم
فقه هه طهیران نهزم
پیشیا قی قه سیدی ژی ب قی ته خلیتین دهست پین دکه
«بزان کمو من یاری توی»

د کتیبیا (هوزانقانیته کورد - ۲۱۵) دا ب ناخی فقهی تهیرانقه هاتی به هژمارتن و هاتی به نقیساندن کو دوکتور کامیران به درخان ب ناخی قی شاعری مه فه بلاق کریه د کتیبیا خواه دا (فیربونا خوه ندنا کوردی به رپه ری ۴۶) دا.

دو دهنک ژ قی قه سیدی ل نک من هه نه یهک ژوان ل سهر هاتی به نقیساندن «قصیدا فقهی طهیران» لی یادیتر ل سهر نه هاتی به نقیساندن.

وه کو دنیتف خه لکی دا بلاقه نازناقی طهیران ژ وی به کی هاتی به چکو فقهی

نه زمانی طهیران دزانی و ههر و کود وان سی چتروکین هوزانقانیته کوردا هاتی به میبری جزیری نهف نازناقه ل فقهی کریه لی من ب تنی (ددیوانا کرمانجی دا) گوتبو ژ ناخی گوندی (طهیران) هاتی به کو گوندی فقهی به ل هیزان و ل ویدی ژی مریه لی برادره ری هیزا کاک عبدالرحمن مزوری جاره کی دهفتیاندان د نقیسینه کا خودا نهز هشیار کرم نه کو نهف ناخفتنه خه له ت بین ب راستی ئیدی من ژی دوی گه رانا هاقینا (۱۹۷۷) دا من ژ خه لکی پرسی ل ولایه تا وان و بدلیسی... کهس نه گوت گوندهک ب قی ناخی فه هه به و دزانم مروقه که نهف ناخفتنه بو من گوتبو و دیاره نهف ناخفتنه خه له ته و نهم خه له ت بونه و هیشیا عه فو کرنی دکین.

فقهی تهیران و فقهی دهشته تورا

فقهی دهشته تورا مروقه ک ژ دوستین فقهی تهیران بویه ل دهقه را جزیری چکو گوندی (دهشته تورا) ل ویدی به و ناخفتنه کی مه شهوور دنیتف بهینا ههر دوان دا بو من شاندی به و ژ دهقی (فقهی محمدی حافظ) جزیری وهرگرتی به و دبیژی دنیتف بهینا ههر دوان دا حکایه ته کی دریت هه به نهف شهس مالکه ژوی نه یهک ژ وان نه فه به:

نه ی فقهی دهشته تورا
رو رهش ببی ژ هه ردو روا
من گوتنه ههر هه بی ههوا
نه کو مووا ب گه هی مووا

فقهی دهشته تورا تهیران پرسی کو چه ز دکه وه کو وی بی شاعر و ژی خواست ری نیشا وی بده تهیران ژی گوت چه ژ کچه کی بکه ژ دورقه و نیزیکی نه که فه به لکو دبی شاعر لی کو فقهی دهشته تورا چه ژی کر کجک بو خواه رائینا و نه بو شاعر و هات نک تهیران گوت نهز بوم عاشق و کچک من بو خواه ئینا و نه بوم شاعر تهیران ژی گوت: «نه ی فقهی دهشته تورا...»

نهوا به بابته تا گوتنه ناخی «فقی طهیران» د مالکایه کی دا تی به چکو دبیژی:

نه ز به حرم تو دلوی
 نه ز چیه مامه تو کووی
 نه ز بهرم تو لوی
 نه ز فقی طهرامه لی نزانم تو چه ظهره ظوی

من دبیرم نه دوره حکایهت بیژان وسا هوناندن و نازناقی طهران تیدا هینابن.

فہقی تہیران قوما

تہف ژی حکایهت کی درپڑه وهک مهلا خهله فی بافہی بو من گوتی: (پاشی د سال ۱۹۸۴ دا مهلا خهله فی رحمه تی تہف حکایهت د «۱۱۴» بهر په راندا نقیسی و نهول نک منہ دگهل نقیسنین وی دکله پورا کوردیدا کو زبده ترن ژ چار هزار بهر په ر مخابن شهسوارئ کله پورا کوردی دکوردستانا باکورد و شاکری من مهلا خهله ف رحمه زان د روژا (۳۱/۵/۱۹۹۳) دال بازارئ جزیری چو بهر رحمه تی و (پشتا خوه دایه که ندالی ناخی).

فہقی تہیران گه له ک قه سیده هوناندن و بلائن و بره کی باش ژ وان هاتنه بلائ کرن د کتیب و گوشار و روژناماندا دشان سالین بوری دا مه حهفت قه سیدین وی د گوشار و روژناماندا بلائ کرنه. (د سال ۱۹۸۹ هیزا سه عید دیره شی و رحمه تی پیزانی نالیخانی ده هوزانین تہیران ب نافی «دیوانا فہقی تہیران» قه بلائ کردنه).

گه له ک به حسو حکایهت دبارا فہقی تہیران دا هه نه دنیتف خه لکن دا خوه زکا هاتبانہ نقیساندن. هه که هندک ژوان خورافات و نه راست ژی بن ژی لی هه ژ فولکلور و کله پور مللی (التراث الشعبی) تینه ئیژمارتن هه رسا دبنہ میژویا تہفسانہ بی (أسطوری) بو فہقی تہیران. هندک مروفتین ب ناٹ و بانگ دو تہخلیت میژویا یانی دو باہت تاریخ بو وان هه نه (میژویا راستی) و (میژویا تہفسانہ بی) تہفا دوا هیت مللت بو وان چیکریه یانی تہو به حس و حکایه تانہ ب دویتف وان قه هوناندیه چکو د چافی مللت دا مروفتین وهلی یان بیژن زیره ک

و فلمه ندو مه زن بونه و یان میرخاس و په هله وان بونه.

هه ر یه ک ژ شان هه ر تہخلیت میژویان ب جودا دنقیسنین لی جار هه یه د میژویا راستی و زانستی دا میژوشان ئیشاره تی دده میژویا تہفسانہ بی و فہیدئ ژئ دکه دمکوم کرنا هندک بیرو هزرین خوه دا... ئیتر هه ر به حس و حکایهت دبارا مروفتین و هادا هه بن دفتی بینه خرقة کرن.

په سنادا سنقیسا به رصیصی عابد

پیشانا فی دهنکا ده سنقیس (۲۲×۱۵ سم) ه دکه فی ل (۱۰) روپه راندا هه ر روپه ر ه کی ۲۳ ریزکن ژ بل روپه را ئیکتی و حه فتی و دویمه هیت و هه می ژی (۲۱۱) که رتکه و هه ر که رتکه ک ژ دو مالک شعر پیک هاتی به. ل سه ر روپه ری ئیکتی هاتی نیفساندن:

«ژ دیوانا فہقی طیران د بحسا برصیص عابد ده گوتیه خدا ژی راضی بی».

تہف دهنکه د هه یفا تہموزا سال ۱۹۶۹ دا هاتی به نقیساندن ژ تالین فہقیه کی کو محمد علی ئ کورئ حاجی رشیدئ که فشنی به چاخی کول نک مهلا محمدی (خرابی سوسنا) دخوند ل گوندئ (بارمی) ل روژ ئافایا دجله و جزیری وها د دویمه هیا ویدا نقیسی به:

«تمام بو باریا خدایی بلند بدستی محمد علی کرئ حاجی رشید کفشن باصلی خوژ حالتان ژ قزا هزخئ ژ ویلاتنا ماردین ژ نحیا باسم برین سنہ ۱۳۸۸ ه د هیشا تموزئ سنہ ۱۹۶۹ رومی د گوندئ بارمی لجم مهلا محمدی خرابی سوسنا خدی ژ ویژی راڈی بی خدی مه بر دعائی وی بیخی» . ل فیدئ دا (بارم) ژی ب(نارم) ب خه له تی نقیسی به.

محمد علی تہف کتیبیا شیخن صنعانی و هندک ژ شعرین تہیران هه می ب سه ر هه ف قه نقیسی به د ژیر نافی (دیوانا فہقی طیران) قه و به رصیصی عابد ژ روپه را (۱۷-۲۶) ه. تہم نزانین تہف نافی هه ژ کودئ ئینایه گه لو وسائژ نوسخه یه کی دیتر و هرگرتی به یان ژ بهر خوه وها نقیسی به. تہشکه ریه کو شیخی صنعانی و به رصیصی عابد هه ر یه ک کتیبیه کی سه ر بخویه و نه ژ دیوانا

تهیرانه. گهلهک خهلهتی که تنه دنیثف ځی دهنکا محمد علی. دا چ ژ ثالیی وی فه و چ ژ ثالیی نقیسه فانین پیش وی فه هندهک ژ وان خهلهتیا نه شکهره نه و مه ب سهراستی نقیسیینه و د پهراویزاندا ئیشارهتی وان خهلهتیا کره و پروگراما لیکولینا زانستیانه (منهج البحث العلمي) ریکا ځی به کی دده. هندهک خهلهتین دیتر هه نه مه دهستکاری نه کر نه چکو نزانین په یفا راست چ بویه لهورا مه ټو په یفانه وهکو خو نقیسی نه و دیسان د پهراویزاندا مه ئیشارهتا وان کره و هندهک جارن ژ می هزا خوه دبارا واندا نقیسی به. هندهک مالک ژ می شاشن ژ ثالیی کیشا عهروز (عروض) ځی فه و دپهراویزاندا ئیشارهتی ځی په کی ژ می کره.

خه تی محمد علی که فشنی دخوه دننا هندهک په یفاندا گهلهک نه خوشه چکو گهلهک جارن پیت (حرف) ا(رئ) و(دال) ځی و(لام) ا دواهیی وهک هه څ نقیسی به و هندهک جارن ژ می پیتا (صاد) ځی یا کو د ټو لوی په یفاندا هاتی به وهک سه ر ځی پیتا (میم) ځی یا کو د ټو لوی په یفاندا هاتی به نقیسی به و هندهک جارن پیتا (گاف) و (کاف) وهکو هه څ نقیسی به یانی (گاف) وهک (کاف) ځی نقیسی به ههروه سا هندهک جارن (بی) یا ناخری وهک فنجان (کاس) ا (سین) ی نقیسی به. هندهک په یثین کوردی ب (صاد) و(طن) نقیسی به وهکو کورد د هندهک دهقه رین کوردستانی دا وسا تاخیشن وهک په یفا (طه حل - طحل) یانی (ته حل) و (صد) (سه د) و (اصی) (ناسی) و (صح - صهح نه کر) یانی (سهح نه کر). مه ژ می وهکو خوه ب(صاد) و(طن) هیتلا.

نقیسه څان هندهک جارن سی خال (. .) ل سه ر(کاف) ا په یفا که ر وها «کر» نقیسی به و ټفا هه ژ می د ئیمالیا کوردیا که فن دا هه بویه هه تا کو په یفا (کر) - که ر) یانی ټو وی گو هی وی که ر ټ په یفا (کر- که ر) بی په ناسین.

ههروسا نقیسه څان ځی دهنکی زنجیره خاله کی دباتی تیر (سهم) دنقیسی هه که په یفه ک یان کیم تر ژ ریزکی دهر که تبین و ژ ټه سلنی کتیبی بی. ههروسا دباتی فرمه (رقم) سی خالیین سی کوچکی ل سه ر خه ته کی بچوک دنقیسی بقی ته خلیتی (. .) یانی دباتی وی فرما کو تی به نقیساندن دچاخ مه دا دنیثف به یفا ټه سل یانی (متن) ځی کتیبی و پهراویزی دا ههروسا هندهک جارن ئیشاره ته کی

دباتی وی نقیسی به وهک فرما حه فستی ل سه ر خه ته کی بچوک و بقی ته خلیتی: (٧). ټه فین هه د ئیمالا و نقیسینا که فن دا ټه شکهره نه چکو مه لا و فه قیین کوردان دباتی فرما د نیثف به یفا (متن) و پهراویزان (حواشی) دا برهک ئیشارهت دنقیسیین و به گشتی دهستوره ک ژبو څان ئیشاره تان نه بو و هه ر که س ب که یفا خوه بو چ ئیشاره ته کی دیننی وهک (ط، ع، ه، ر، عم، عط، س، ح) وهنده کی دیتر ژ می و ههروسا (٣) ل سه ر پیتا (س) ځی دنقیسیین ژ بو کو ژ پیتا (ش) بی ناسین ب(تاکید) ی و یان دڅان نیزیکاندا شه دده () ل سه ر پیتا (رئ) یا (مشدد) دنقیسیین وهک (برو). محمد علی که فشنی سی خال دنیثف به یفا نیثف مالکین به رصیصی عابد دا نقیسی به هه تا خوه نده څان وان ژ هه څ جودا بکه و بزانی ټه څه ته خلیته کا تایبه تی و سه ر بخویا شعری به یانی (تسمیطه) ه به حساوی بکن.

د کتیبیا دهستننقیسا به رصیصی عابد دا وهک گهلهک کتیبین دیترین کوردی هندهک په یثین عه ره بی هه نه که تنه نیثف ټه زمانی کوردی دا نقیسینا وان ب دو ته خلیت درسته یانی ټم د کارن وهکو ټه سلنی عه ره بی بنقیسیین و دکارین وهکو چه وا کو ناخافتنی دا ب کارتین بنقیسیین وهک په یفا شه یخ و شیخ، جه ننه و جهنت، موصحف و مصحف، بوج و برج، ته مام و تمام، خه سارهت و خوسارهت.

به رصیصی عابد و شعرا رستک
«تسمیط - تسمیط»

فه قیین تهیران سه ر هاتیبا به رصیصی عابد هوناندی به ته خلیته کی ره وان و ب کوردیه کی سڅک وهک عاده تی خوه و ب ته خلیتا شعرا ته سمیط (تسمیط) ا عه ره بی کو مه عناوی به کوردی دبی (رستک - شعرا رستک) چکو په یفا (تسمیط) ژ (سمط) ځی هاتی به یا کو ب ټه صل ناقی ده زیی رستکی به لی دواپی بویه ناقی (رستکی - رستکا ژنکا) و ته شبیها ځی ته خلیتا شعری هاتی کرن ب وی ته خلیتا رستکی څه یا کو دنیثف به یفا هه ر چه ند موهرکاندا گه وه ره ک وهک عه قیق یان وهک که سپکه ک هشین هه بی.

شعرا ته سمیټ ژي کهرتک کهرتکه هه کهرتکه کهرتکه ژ چهند نیث مالک شیعرا
 پیټک تی یه وهک سټ نیث مالک یان چوار یان زیده تر و همیان قافیا وان
 یه که لی نیث مالکا دویمایا کهرتکی کو دبی نیث مالکا چوار یان پیټنجی و
 یان شه شی... قافیا وی جو دایه ودائی یه (ثابت) ه و ناگوهوری لی قافیا نیث
 مالکین پیټشیا نیث مالکا دویمایا د گوهوری کهرتک ب کهرتک و نهفا
 هه ژي کهرتکه کی عه ربه یی به ژ شیعرا ته سمیټی:

یاخلیلی اسقیانی بالزجاج
 حلب الکرمة من غیر مزاج
 أنا لا ألتدُّ سمعاً باللجاج
 فاسقینها قبل تغرید الدجاج
 قبل ان یؤذَنَ صبحي بانلاج
 ان أردتَ الراحَ فاشربها صباحا

ته سمیټ ژي جو دایه ژ (تشطیر) و (ترصیع) و (تجزئه) و (تصریح)
 و (تسجیع) ای هه وه کو د کتیبین علمی عه روضی (عروض) ای دا هاتی یه
 نقیساندن و من ژي خوندی یه ل نک زانای مه زن سه یدای ره حمه تی مه لا
 محمودی موفتین جزیرا بوتان کوری مه لا عبدالرحمن ی هوسه ری.

نیتر فه قیټ ته یران به رصیصی عابد هوناندی یه ب ته خلیتا شعرا رستک
 (تسمیټ) لی ژ دو به حرین عه روضی: به حرا ره جهز (بحر الرجز) و به حرا ره مه ل
 (بحر الرمل) لی پشکا پتر به حرا ره جهزه ژ کهرتکا ۶۲-۴۹ به حرا ره مه له و
 هه روسا کهرتکا (۷۶ و ۷۷ و ۷۹-۸۳ و ۸۷-۹۴) وهنده ک دیتر ژي.

ته یران مالکا نیکی ژ به حرا ره جهزی چیکری یه و مالکا دوی ژ ره مه لی ب
 هزارا من نهف هه ردو مالک کر نه نیشاره تا وی یه کی کو نهف کتیبه ژ دوو به حرا
 هوناندی یه و به حرا ره جهزی پتره. ته یران ژي دکاری هه میی ب یه که به حر ب
 هونی لی ره مه ل تیکه لی کر یه هه تا خونده شان ژي نه وهستی و خونده نا وی لی
 خوه شتر بی یه نه کو ژي ب وهستی و ژي و ره ز بی هه که هه می ژ به حرا ره جهزی
 بی. به حرا ره جهز ژي شه ش (مستفعلن) ه و به حرا ره مه ل شه ش (فاعلاتن) ه. لی
 به رصیصی عابد ژ به حرا ره جهزه کهرکه رکر یه (مجزوء) و ژ به حرا ره مه لا کهرکه ر

کری یانی دوو (تفاعیل) ژ هه ر یه کیان هاتی به برین و (حذف) کرن یانی دباتی
 کو هه ر مالکه یه که ژ به رصیصی عابد شه ش (مستفعلن) و یان شه ش
 (فاعلاتن) بی چوار (مستفعلن) و چوار (فاعلاتن) ه یانی ژ ره جهزی دوو
 (مستفعلن) نه مانه و ژ ره مه لی ژي دوو (فاعلاتن) نه مانه. پیټیسه بزاین
 گوهورین د که قی حروفین (تفاعیل) ین هه می به حرین عه روضان: د هنده ک
 مالکاندا نه دوره (مستفعلن) وهک بی (متفعلن) یان (فاعلن) و نیزیکی چل
 گوهورینین وها د به حرا ره جهز یدا هه یه و هه روسا گوهورین د که قی ره مه لی ژي
 وهک د علمی عه روضی دا مه علومه.

شاعرین که قنین کرمانجان یانی بین کو شعرین خوه ب کرمانجیا ژوری دانینه
 گه له ک هه ژ شعرا رستکی (ته سمیټی) کر نه. شعرین (علی حریری) بین کو
 هه تا نهو مه دیتن هه می رستکن وهک وان دو قه سیدین مه بلاث کری د (دیوانا
 کرمانجی روپه را ۱۱-۱۵) ای دا. مه لای جزیری ژي مقداره کی باش ژ قه سیدین
 خوه ب قی ته خلیتی دانی نه وهک قه سیدا «قی فرقه تی نه بته ر کرین» و قه سیدا
 «نیرو ژ حوسنا دل به ری» و «ژ ره مز دلبه ری دیسا» و هه روسا شاعرین مه بین
 دیتر ژي ب ته خلیتا ته سمیټی شعر دانینه وهک احمدی خانی و ناغا ووکی
 بیتداری و با ته یی و به کر به گی نه رزی و سه ودای و مینا و ماجن و صادق و
 ابراهیم ناغا و پاچی و کاظم. شیخ نورالدینی بریفکانی کتیبیا خوه (ذخرة
 السالکین) وهک کتیبیا (شیخ صنعانی) یا فه قی ته یران ب شعرا ته سمیټی
 هوناندی یه. نه دوره که قنترین شعرین کرمانجی ب قی ته خلیتی بن نیتر نازانم
 گه لو ژ به روی یه کی بویه کو سترانین کوردینین پیش وان و بین چاخنی وان وهکو
 شعرا ته سمیټی کهرتک کهرتک بون و شاعرین که قن وهک علی حریری کو نه
 دوره که قنترین شاعرین کرمانجان بی بین کو ناقی وان و شعرین وان هه تا نهو
 مه علومن د نه ده با هاتی نقیسیین دا (الأدب المدون) (متأثر) بونه ب نه ده با
 فولکلورییا کوردی و ریچکا وی گرته به رخواه چکو سترانین که قن وهک ستیا
 له علی خانی و هه سام ناغا و سترانا سینه می و سترانا سه یدکو یا کو (لاقری
 پیر) گوتی یه د سه دی هه ژده هی دا گه له ک دگه ل فان شعرین ته سمیټی نیزیکن و
 هه روسا سترانا (مه عزولی) یا لاقری پیر و سترانا قولنگو یا سترانین سته دی
 هه ژده هی (عه قدالی زه ینتی) و سترانا (شه ری که لها خورسی) یا کو د سه دی

ناټی د انه ری کتیبی

وهک مه دپیشدا گوت ئەف کتیبه یا فهقیب تهیرانه چکو دوو جار نیشانا
 ناټی خوه کو (میم و حی) یه تیدا ئینایه ئهوه ژی د کهرتکا (۲۱۲) و (۲۱۳) دا
 ژ دویماهییکا کتیبی. ههروسا ناټ (نسبه) «مکسی» ژی دو جار ئینایه د
 کهرتکا (۲۸) و (۲۱۲) دا. بو نمونه د جارا دوی دا دبیتژی:

بئ حیساب (مکسی) خه بهردان
 ژ یاریا قهلس و نه مهردان
 دئ نه دامهت بئ ب سهردان
 (میم و حی) ب روایه تی

ئهم نزانین فهقیب تهیران د چ سالتیک دا (بهرصیصی عابد) هوناندی به تو
 میژوو تیدا نه گوتی به هه وهکو میژویا (۱۰۳۰) کوچی د شیخی صنعانی دا
 ئینایه کو دکه سالا (۱۶۲۰-۱۶۲۱) زاین ئهوا بابهتا گوتنه فهقیب تهیران
 (محمدی مکسی) د سالا (۱۰۳۱) کوچی دا زیندو بویه ئیدی نزانین د چ
 سالاکی دا چویه بهر رهحه تی.

نیسه روکافی کتیبی

بهرصیص مروهکی ژ خودی ترس و عابدهک بو د ولاتی شامی دا شیست و
 نهه سالان د شکفت و کونبهترین ولاتی شامی دا ب شهف و روز عباده تی خو
 دئ دکر و دگهل پهز کوفیان د چیری و خواردنا وی ناټ و گیا بو. ژ ترسا خودی
 رنگی وی زهر ببوو بهژنا وی چه مابو وهک چه ماندنا پیتا دالی (د) لیها تبو
 ناټ و بانگ و قه درئ وی دنیف خه لکی دا بلاټ ببو له ورا مروفتین که رو لال و
 نه خواهش دبرنه جهم وی و ب دوعاییین وی ساخ دبون لی چکو بهرصیصی بئ
 شیخ و (پیر) بو د دویماهییکا عمری خودا هاته خپاندن. پاش کو فهقیب تهیران
 بهحسا سهراهاتیا شهیتانی دکه دبیتژی شهیتان د خه بته بهرصیص خه لتینی
 لی ددیت که لها وی ئاسی به و ری تی نه ددیت و نه د کاری ژ ریبا راست دهر
 بکه. روژیک شهیتانی مهزن (ابلیس) ژ کورین خوه عه نری و گوت ئەز بئ پشتم

ههژده هی دا قهومی د مابهینا (محهمه د بهگتی) میری بوتان و اسماعیل ناغای
 سه رهکی (حاجی عه لیان) ل بوتان و سترانا (شیخکومالی) ئی که وگیرفانی
 میرهک ژ میرین فنکی و گه لهک سترانین دیتر ژی وهک (سه ودالیی) و
 (بیرفانی) و (حیران) و (میرانیی). سترانین که فن ژی ریزکین وان کورتن و
 گه لهک ره وانترن ژ سترانین نوئ و نیزیک ترن ل گه ل شعرین (عروض) بین
 شاعرین کورد. نه دوره بهیت (قهول) این کوردین که فن ژی تهئسیرا خوه ل
 که فنترین شعرین کوردی کرین یانی ئەف ته خلیتا شعرا ته سمیطی چکو (قهول)
 ژ شعرا که فنتره وهک قهول (بهیت) این ئیزیدیان دبارا شیخادی و شیخ سن و
 شیشمس (شیخ سه مس) و (قهولی پیرداود) و (قهولی طاوسی مهلهک) و بین
 دیتر ژی کو براین هیژا کاک خدر پیر سلیمان و خلیل جندی د کتیبه بهرکه تیا
 خوه یاندا (ئیزیدیاتی) بلاټ کرنه ئەف قهولین هه بین کوردی دگهل شیعرا
 رستک گه لهک نیزیکن د کورتی و ریک و پیکیا ریزکین خوه دا لی ژ هه ف
 جودا دبن دوی دا کو قهول قافیا دائمیا خوه نینه وهک ستران و شعرا رستک
 به لکو هه کهرتکه ک چ سییی بئ و چ چواربئی قافیا وی جودایه د گهل قافیا
 کهرتکا دیتر یانی هه سئ یان هه چوار پارچین کهرتکی بین کو دباتی نیف
 مالکین شعرا رستکن ل سه ر یهک قافیه نه وهک (فهخری ئادیا) دبیتژی د(قهولی
 مهلک شیخ سن) یانی مهلک شیخ حسن دا:

تو به حـری ئەز شـیـف
 تو زـیـری ئەز زـیـف
 یامه لک شیخ سن تو روزی ئەز هه یف

تو شه مـسی ئەز قـه مـهـرم
 تو خـوندکـاری ئەز بابـزهـرم
 یا مه لک شیخ سن تو عالمی ئەز ده فترم

قهل شیعرا کوردیا که فنه.

هه که من کوپر هه بانه بهر صیص وها نه دما لئ کوپرک بی وی کو ناغی وی (وه سواس) بو (چند جار هکی ژی تهیران ب ناغی (أبيض) قه ناغی وی دبه) ناخافت و گوت بهر صیص ل خه ما من و نه زئی وی ب خاپینم مهده هکی شهیتان (وه سواس) چند خه بتی نه کاری بهر صیصی ژ ری دهر بکه و دیت قه لبی وی وهک که لهه کا ناسی یه نه و جا خاپ و حیلله یه کی دیتر بو دانی و گوت هه که ب کچه کی شوخ و شنگ نه دمه خه لتان دن تو چارین دی نینه ئیدی شهیتان خوه کره د شکلی عابده کی دا و ل نیزیکی بهر صیص دهست ناغیته عبادت کرنی هه تا بهر صیص ژئی مایه عه جیب گرتی و چو بو زیاره تا وی و هه دوو پیگقه ناخافتن د بارا دین و دیانه تی دا و شهیتان ژ بو بهر صیصی گوت مروقی سوفي و دیندار دغی ژ خوه بوربی بی و دغی خودان شیخ و ریناس بی یانی دغی ته شیخه ک هه بی ری پیشانی ته بده و ژیرا گوت هه که تو من دکی شیخه خوه وهره سهر چه نگئی من هه تا من ناس بکی و قنیاتا ته ب من بی بهر صیص ژئی رازی بو و شهیتان ژئی بو تهیره ک و بهر صیص ل سهر چه نگئی وی رونشت و فری و هه تا چو سهر (به حرا عومان) ئیتر بهر صیص ب تمامی باوهری ئینا هیا خوه پی هیئا.

پاش کوفه قیسی تهیران دهست ب په ندو نه سیحه تان دکه دبیژی: د ولاتی شامی دا میره ک هه بو کچه کی رندو به دهو وهک حوریا بهه شتی هه بو. شهیتان د شکلی پیره ژنه کی کریت و جنه کی طازی دا دگوهی کچکی دا قیراند چاخنی کو دخه وی دا بو و کچک ژ خه وی قه چنقی ولی بو تاو له رز یانی بو نه خوشیا ده ماگیری (اعصاب). باغی وی شانده دویتف عالم و مونه جم و رهمل زانان لئ هه میان نه کارین علاجه کی لئ بکه ن پاشی شهیتان سی شهقان ل په ی هه ف چو خه ونا دایک و باغی کچکی و ژ وانرا گوت هه که حه ز دکه ن کچکا هه وه ساخ بی ب خه ملین و بیه ن نک بهر صیصی و بلا ب تنی شهقه کی ل نک وی بیمن هه تا بزانی نه خوشیا وی چی یه و ساخ بکه. میر ژ وه زبری خوه پرسی لئ وه زیر گوت هه ف خه ونا وه دیتی نه راسته و رحمانی نیه لئ میر ب ناخافتنا وی نه کر و کچک خه ملان دن و برنه شکه فتی نک بهر صیص و زقیرین. لئ بهر صیص ته ماشای نه کرد ژ بهر گونه هئ لئ شهیتان خیلیا کچکی ژ سهر رویی وی هلدا و گوته بهر صیص بهری خوه بده بی و ساخ بکه بهر صیص کو چاغی وی پی که ت

تهیری دلج وی هلفری و خو رانه گرت و دهست ناغیته کچکی و ژ کچینی دانی و دوایی پوشمان بو و ژ شیخه خو (یانی شهیتان) را گوت کو تیکل گونه هئ زناپی بویه، شهیتان ژیر گوت دترسم کچک ب حمله بکه فغی و هه ف سیرا هه نه شکه ره بی له ورا باشته بکوژی. بهر صیص ژئی کچک کوژت و تهرمی وی ل بن سیلاکی راکر. شهیتان د شکلی کچکی دا شه ف چویه خه ونا باغی وی و گوت بهر صیص نه ز کوشتمه و وهرن تهرمی من ژ بن سیلاکی دهرین و نه وژی رابین تهرمی وی دیتن و بهر صیص گرتن و هلاویستان هه تا ب خه نقیسن (له سیداره بدهن) شهیتان هاته بهرامیهر وی. بهر صیصی گوت من خلاص بکه شهیتان گوت سوجه بو من بیه ته خلاص دکم نه وی ژئی ب ئیشاره تا سهری خوه سوجه بو بر و ئیمان ژ سهری بهر صیص دهرچو و خه نقان دن و عبادته تی وی هه می ب ناغی دا چو. نه و باه تا گوته د کهرتکا (۶۱) فه قی تهیران گوتی یه وهختی شهیتان خوه ل بهر صیصی کره عابد و چویه نک وی بهر صیص شیست و نه ه سال تمام کر بو ژ عبادته تی خودی و د کهرتکا (۸۱) دا دبیژی دشیقید د سالا هفتیاندا شهیتان بهر صیص تیکلی گونه هئ کرد و د کهرتکا (۲۱۰) دا دبیژی بهر صیص ههفتی و یهک سال ژ عبادته تی تمام کر لئ د(دائرة المعارف الاسلامیة) دا دوو جار هاتی یه کو بهر صیص پاش شیست سال عبادته کرنی شهیتان د کاری سهری ژئی بستینی و ب خاپینی.

رأیین سه رهانی بهر صیص

نه نسکلوییدیا ئیسلام (دائرة المعارف الاسلامیة) ب درژیایی د بارا سهر هاتییا بهر صیصی عابد دا نقیسی یه د ژیر په یقا «بهر صیص» دا و هزوو بیرین گه لهک ژ زانایین مسلمانان هینایه وهک بوخاری والحاکم والیهقی والطبری وابو الیث السمرقندی وابن المنذر وفخرالدین الرازی والبغوی وابن کثیر والزمخشري والبیضاوي والسیوطي والشربيني والقلیوبی وابو السعودی ئامیدی.

ژ هه میان تی یه زانین کو نه و راهبی خودانی قی سه رهاتییی د به راهییا ئیسلامه تییی دا بویه و راهبه ک ژ راهبین (بني اسرائیل) بویه یان ژئی ژ ئارامیان بویه.

گه له ک ژ موفه سرین قورئانئ فی سهر هاتیبی دکهن ته فسیرا فی نایه تا (۱۶) ژ سوره تی (الحشر) «کمثل الشیطان اذ قال للانسان اکفر فلما کفر قال انی بریئ منک انی اخاف الله رب العالمین».

هندهکان ژ وان عالمان فی سهر هاتیبی دهن سهر ئیمامئ علی ی کوری (ابی طالب) یانی ژ وی هاتی یه وهرگرتن و هندهکان ژ ی برنه سهر (ابن عباس) و هندهکان برنه سهر (ابن مسعود) و ب روایه ته کی زه عیف هندهکان برنه سهر پیغهمبه لئ ناغئ راهبی ژ نالیی هندهکان ژ وان خاسما بیتن که فن نه هاتی یه به لکوب تنی گوته راهبهک.

لئ هندهکان ژ ناغئ وی ئینانه و گوته ناغئ وی (برصیص) بویه وهک ابو اللیث السمرقندی خودانی (تنبیه الغافلین) ئی.

دیسان د (دائرة المعارف الاسلامیة) دا هاتی یه کو سهر هاتیا بهر صیص د همی ولاتین موسلماناندا بلاث بویه لئ د جهئ وی هه یه و ئهف سهر هاتیه که هشتی یه ئه وروپا ژ ی ب ریکا کتیبیا (الاربعون وزیراً) ه.

هندهک ژ روژ هلات ناسان سهر هاتیا بهر صیص وهرگرتنه و ئیخستنه د نیف کتیبین خودا وهک (جولد سیهر) و (لند برج) و (هارتمان) و (شوفان).

بو زانه بونه کی زیده تر من نامه نفیسی بو کورا ئه زمانئ سوربانی (مجمع اللغة السریانیة) ل بغداد هتا بزاین به حسا بهر صیص د کتیبین سوربانی دا هاتی یه بیان نه لئ ب نامه یا خوبان یاکوب نمرا (۱۷۹/۱) و ب میژویا (۱۹۷۸/۷/۱۶) ه ولاما من دان و گوته ناغئ بهر صیص و سهر هاتیا وی د سهرچافکین سوربانی دا نه هاتی یه. یانی دبی ژ سوربانین مه سیحی نه بویئ. ئهوا بابه تا گوته ناغئ «برصیص» ژ دو په یقان پیک هاتی یه بهر «بر» یانی به سوربانی (کور) و (صیص) یانی (کور) صیص) ی و د سوربانی دا ئهف ته خلیسته ناغه یان دبیزین (کونیه) یه زه حفه وهک (برصوما) و (بردیصا) و (برعیتا) و (برشینایا).

شک نینه کو شاعرئ کورد فه قیبی ته یران ئهف سهر هاتی یه د برهک ژ ته فسیر و کتیبین دینی دا دتیه و ژوان وهرگرتی یه و ب کوردی هوناندی یه. گومان نینه کو ته یران زانی یه ئهف سهر هاتی یه یا به راهیا ئیسلامه تیبی یه لئ کو گوته یه:

بهر صیص ههر مه شغولی عبادت و قورئان خوه ندنی بو یانی کو ناغئ قورئانئ ئینایه - دبی مه خسه دا وی نیزیک کرنا سهر هاتیبی یه بو زیهنا مسلمانین کورد.

ئه گهر چ ئهف سهر هاتیه ب فی ته خلیتی نه راسته یانی د بارا شه یتانقه لئ نه دوره رهه راستیا وی هه بی یانی عابدهک توشی زنا و کوشتنی بویئ ل سهر وی یه کی هاتیبی کوشتن.

له کورده واریدا ناغئ وی « بهر سیس - بهر سیسی عابد».

سود و فیدین سهر هاتیا بهر صیص

دسه هاتیا بهر صیص دا ئهف سود و فیدین هه نه:

۱- ته جریه و عبه رت تینه وهرگرتن ژ فی سهر هاتیبی مروقی مسلمان ته جریه ژئ وهردگری هه تا هشیار و ئاگه هدرئ خوه بی و هلنه خه تی و عباده تی وی ب ناغدا نه چچ وهک عباده تی بهر صیصی.

۲- مروث پئ د علمئ ته خلاق و روشتا باش وهک ئه مینیتی، و ته عداری نه کرن ل ژن و خو دور کرن ژ گونه ها خاسما گونه هین مه زنین وهک زنا و قه تلئ.

۳- دقئ مروث ژ خوه رازی و بی باک نه بی هه که گه هشته پله و مه رته بیه کی بلند ژ علم و دیانه تی و ههر کاره کی دیتر ژ یانی دقئ مروث ههر ب ترس بی ژ خه له ت کرنئ و دقئ ژ دوا روژا خوه ئه مین نه بی.

۴- دقئ مروث هشیار بی ژ هه قالین خوه نه کو ب خاپین و بهرئ وی بدن ریتا نه راست.

۵- ب نسبه ت (تصوف) و مروقی موته صوف شه ژئ دقئ ریه ر و مورشدهک هه بی وهک ته یران دبیزئ.

۶- مروقی خرابی ل خه لکی بکه بی بگه هی جزایی خوه وهک چهوا بهر صیص گه هشته جزایی خوه.

۷- فه قیبی ته یران برهک پهنه و شیره ت ژئ ئیخستی یه دنیف سهر هاتیا بهر صیصی دا یانی دنیف فی کتیبیا خوه دا. وهک که رتکا

۹۲،۹۰،۸۹،۸۳،۶۷،۱۵،۵ . مروث فهیدی ژ شان شیرهتان دکه . ئەوا
 بابه تا گوتنه سههاتیا بهر صیص بویه په ند کورد دبیتزن (فلان ئیش بو
 عبادهتی بهر سیسی) یانی بی بهر بو و ب ئاقیدا چو. ههتا ل نزیک باژاری
 سلویی (گرکا محمهدهی عه مو) دنیتف بهینا وی و گوندی (جیما) ئ
 شکهفتهک ههیه له ته نشتا روژ ئافایا گهلی و شکهفتهکی بچوکه ژیرا دبیتزن
 (شکهفتا بهر سیس) خه لک دبیتزن جهی عبادهتی بهر سیسه وهک سهیدا مهلا
 محمدی پالو و مهلا نورالدین طاهر شرنهخی و مهلا علی حسن سلویی بو من
 به حس کرن د روژا ۱۹۹۳/۴/۳ . دپاره خه لکی ئەف ئاخافته دروست کر نه و
 نکارم بیژم بهر سیس ل فی جهی بویه .

ده فی گتیو

بسم الله الرحمن الرحيم

گوه بدنه پییری دهفتهران
 دا نهز بخونم فی خهتهتی
 ماذن (۱) ببی باخو مهرا (۲)
 ل جوندییی د خزمهتهتی

خزمهتا سولطان و مییران
 صنعتهتا دانا و وهزیران (۳)
 هون مهکن بی شیخ و پییران
 گوه بدن فی شیهیرهتی

ئهف پهنده خاصه شیرهته
 شهرطی غولامان خزمهته
 باخو نه بین زهحمهته
 ههقی ئینصاف و مروهتی

مروهت ژمییر و حاکمان
 خزمهت ل قول و خادمان
 بی شیخ و پییر و طاعهتی
 ضایع مهکن هون طاعهتی

هه چي كهسى عاقل هه بي
خزمت مه كن بي موره بي
دا طاعه تا (به رصيص) نه بي
هاتنه سهه ر كهائه تي

هاتم قصا به رصيص بييم
شهيطاني يا تبليس بييم
ل عابدي حهبيس بييم
نظهار بكم وي شوهره تي

نظهار بكم به حسني د عام
به رصيص رجاله ك بوو د شام
طاعه ت دكر دائيم مودام
زه بوو ژ خه وف و هه يبه تي

زه بوو ژ وه عطي سهه روه ران
دوور بوو ژ به حس و خه به ران
كهفته مغار و كونبه ران
چوو بوو مه قامي وه حده تي

چوو بوو مه قامي نه وليا
ژ ترسا خودا كهفت بوو چيا
د چيري د نيث په زكو ثقيا
نيزيكي حالي حكمه تي

كهشف بوو ل وي جه زبه ك ژ حال
نهو عابدي مه سكه ن جبال
ژ ترسا خودي قهه د بو بوو دال
دله رزي ژ تيا خه شيه تي

ژ خه شيه تي بوو نه وليا
نهو عابدي مه سكه ن چيا
خوارن چ بوو ئاف و گيا
دوور بوو ژ زادي شو بهه تي

دور بوو ژ وي زاد و طه عام
خزمت دكر دائيم مودام
ناقني وي چوو بوو شه رق و شام
كامل ژ قه در و قيه مه تي

نهو سال ب سال كامل دبوو
طاعه ت دكر فاضل دبوو
مه قبولني نه هلي دل دبوو
روه ن كمر چرايا رومه تي

رومه هه ت چرايا هلكري
شيخ كو سري واصل كري
ترسا خودي دل كول كري
قه ط شهف و روزان خه نه تي

قهط خه و نه بوو ژ ترسا خودا
ما کهس قه بییر تی باب و دا
کی مییره مییرئ جان فدا
ئی خواری صه بر و غیره تی

لی صه برا طاله غیره ته
تریاک بلا دان مـ حنه ته
ئاخر ده وائو شـ هریه ته
ئی خواری دزانی له ذه تی

به رصیص قه وی غیره ت هه بوو
هه م قه در و هه م قییمه ت هه بوو
ناث عامییان حورمه ت هه بوو
ژ خواری وندن و تلاوه تی

وی شیخ و رو قورئان د خوهند
ذکر و عباده ت کربو و چند
مه جزوب و دین و هارو بهند
ئه و چیید بوون ژ بهر که تی

که پر و گـ پرو (ارمش) (۴) لال
ئوفتاده ئو خه لقی به طال
هندی نه خووش ب ئینانه بال
صافی دبوون ژ علله تی

صافی د بوو جسمی دوی
ژ بهر که تا ئسمی دوی
دلشادی چون خه صمی دوی
راضی دبوون ژ ده عـ وه تی

طاعه تی پر وی ریز دکـ ر
ژ هه رچی حه رام په ره ییز دکـ ر
زده ژ قنجان بییر دکـ ر
ژ ترسا روزا ئاخره تی

ترسا خواری پر لی هه بوو
ژ عامی و غه ییرانی قه بوو
صه د حه یف کو شیخه ک (۵) نه بوو
مابوو دوی خه بیینه تی (۶)

ئه ر ئه ولیا ئه ر ئه نبییا
ئه ر عابد و ئه ر ئه صفییا
بی شیخ و پییر جائز نیه (۷)
طاعه ت بکن ئی و جهه تی

هندی سه ر و ئه زمان هه نه
هندی کو ئنس و جان هه نه
هه مییان ل پی شیطان هه نه
د کـ ولنه ضـ لاله تی

هندي بچـووک و مـهـزنن(۸)
گه لو هه ميان گوه ل من
نسنان و شهيطان دوژمن
ژ ميـژـبوويه عه داوه تي

روژا کـو ئادهم ئافـري
خالق ل ئبليس ئازري
بومانعي سه جده بري
ئبخسته طوقا له عنه تي

خالق ل ئبليس کر غه ضه ب
باپير(۹) فه جه ناني ئه ده ب
ئادهم شه ياطين بوو سه به ب
ئاقيـته ده ر ژ جه ننه تي

قه ولـي د (مکسي)(۱۰) ثابتن
حه تا قيامهت رابتن
ئو صلح و مه صلته نابتن
ب موصـحه ف و ب ئايه تي

ئو صوفيين ب صوم و صلته
ئاقا کـري برج و کـله
قه ط دفنا شه يطيني نه هات
ژ نوسـخه يا شه ريعه تي

ئو صوفيين صافي صفهت
دوور بوون ژ وي عه يب و غه لهت
شهيطان هه رو سه ر لي د دهت
دل ئا ئاصيـيه(۱۱) ري نابتي

ئهمري بري(۱۲) دل بوو حصار
شهيطان هه رو تينه ديار
ئبليس ب شـيخ نابي چوچار
مابوو د وي مـه لاله تي

شهيطانه نه حسني ناقصان
ئو رو سيياهي مه جلسان
روژهک ب سوي هات ل پوسان
سيما سه بي کچ طه بعه تي

شهيطان دبي کچ ئاورم
خور و خـيس و ري برم
حه يف و مخابن بي کوپم
قه ط يهک ژ وه ب کـيـر نه تي

ئف رنگ دبي ئو طه حل(۱۳) و زشت
ئهرمن هه بوو چيـژهک ل پشت
به رصـيص بقی رنگي دهشت
دانيـا ژ سلوکا ظوله تي

ٺه و چيـڙه کي ناڻي و هـسـواس
ٺه ي لنگ توري کيـمي و کاس (١٤)
رابو و ڙ ناڻا ٺه لـهـناس
ڙ بابي خو هـستي همـه تي

گو نه ڙ نه سـلا بابي خو هـبم
نه ڙ نه سـهـب و پشـتـتا ته بـم
ٺه ر دي ڙ به رـصيـصي ڦه بـم
دي بيـخـمه هـلاکـه تي

ٺه و روو رهـشي روو ب طـهـني
روح ٺا ته شي طـهـبـهـت جـني
چوو بوون حـيـسـابـا باطني (١٥)
سه کني ل باني فـورـصـه تي

گهـرـها د حـيـصـاري ب دوم
خوهـش ميـر ل برجان بونه کوم
ساتا کو (١٦) ديت ٺه و جهـيش و کوم
ترسا ڙ سهـهـمي هـيـبـه تي

ترسا ڙ لهـيـشا (١٧) عـابـدان
کو هـ و حـيـصـارا زا هـدان
تي سهـح نه کـر دـهـنگي صـهـدان
بل ڙ هـهـوائـو شـهـهـه تي

قهـليـي د ميـران که لهـن (١٨)
برجي د ٺاـصي دهرگـهـهن
خور و خـراب قـهـط تي نه هن
ڙ صـهـبرو رضـايا مـحـنه تي

خور و خـراب ڙي مـشـتنه
نه فس و هـهـوائـي کـوشـتنه
يا قـهـنج ڙ وي دهـست هـشـتنه
کـهـس باطني چار نـابـتي

شـهـيـطـاني دبي بي ياره کي
بي زولف و خـالا رنده کي
بي کوشـتـنا رهـشـماره کي
ناکـهـفي داڻا حـهـسـره تي

نا کـهـفي داڻ و بهـنده کي
بي زولف و خـالا رنده کي (١٩)
بي مـحـنه تا سـپي زنده کي
هـهـڦـرو بکم ٺه ز مـحـنه تي

ته دڦي خـراب کي (٢٠) ناڻه کي
شـيـخ بيـخي قـهـيدو داڻه کي
نيـشان بده گول باڻه کي
لي راست و چهـپ که يـسـاته تي

لئی بدی (۲۱) دناقا فکری
بیختم به لایا بکره کی
دا ظاهری کم زکره کی
دا شک نه ئیت فی حیلته تی

خه ملی ب لبستی حاجییان
وهر بوو دلقی صوفییان
زیده عه صا ئو تزییان
ژ جانبی (نه جدی) فه تی (۲۲)

ئو ساحری رهنګ سامری
خه ملی ب لبستی ظاهری
نیزیکی (۲۳) بهر صی صی ئیوری
ب حوجه تا عیباده تی

وی عیبادهت بی حسیب کر
بهرفه (۲۴) قبلتی سهر فه جیب کر
تیک و قییک حیلته ئو لیب کر
ظاهری شیخ شو بهه تی

ظاهری بی حه ددی چاک بوو
تزی و شهمل و سیواک بوو
دیم قه مهر صوره تی پاک بوو
لیب ژ سییم ای وه تی

لیبا کو (۲۵) شه پطان راست بکت
حیلا کو نه لخنه ناس بکت
کی دئی ب رهنګ وی ناس بکت
نابی ژ شیخ کن لومه تی

طاعهت دکر ههر دگری
قسط نانقی نافطری
سه عتهک ژ ری نا شه مری
ههر موعته کف بوو د قبله تی

ئو شکره بهر صی صی دبینی
وردو ئا زانا دخستی
ما ده مهک غافل دمینی
شیخ حه باند و دل که تی

شیخ دکی فکر و خیالی
من نه دی کهس بقی حالی
ئو تنی ژ حق را دنالی
ئه هلی فله ضلی ئومه تی

ئو ده بی شیخی ژ شامه
ئو تنی قوطبی زه مانه
لازمه چینه سلامه
ما ئه داکن سوننه تی

شیخ ژ خاصی ئەو قەصت کر (۲۶)
ژ خوە ژە خێر و (۲۷) (وی) سنەت کر
وی نزانێ رێ غەلەت کـ
چوو (لە جوهدا) (۲۸) غەلەتێ

بێ گومان رێ ئیختلاف کر
با ئەدەب هات و طواف کـ
هەر دووان خوەش ئعتکاف کر
چوون ژ فەضلی مـزگەتێ (۲۹)

صوفیی تەوحیدی تەقران
بەلکی خوەش بوونە ب هەقران
ئەم قیجە بین قزی ل قران (۳۰)
تەرجەمانی غەفلەتێ

ژ یەک دکن هەردوو سـوئالان
ژ خـضر و الیاس و هەقران
ژ قـوطب و ئەوتاد و رجـالان
ژ جو نودی غەیبەتێ

خوەندییە شیخ قەط شەریعەت
ئەدەب و ریزی طەریقەت
چووێ نیف بەحرا حەقیقەت
مەعدەنا مەعریفەتێ

شیخ دەبێ باقی خـودایە
ئەف دەرە بێ سـەر و مـایە
من موقیم خەوف و رجایە
مام ل سـەر قی عـادەتێ

شیست و نەه سالی تەمامە
د خزمەتا با خوێ (۳۱) خوە دامە
هیژ د نیف خەوف و رجـامە
ب جوهد و ریاضەتێ

شەیطان قە بەر صیص رابتن
کشته (۳۲) بدە شیخ دەر شەطن
قەط ئالی خزمەت دەر قەتن
بییە ل سەر سەلطەنەتێ

دەرۆشی قەنجی مـوسلمی
نەه عاشقی قی عالمی
بێ پیر ژ خوە ئەو ناحەمی
وندا دکێ طەریقەتێ

بێ شیخ و بێ ئو سـتادەکی
ب تنێ کـهتێ چیا یەکی
بابی دقتی بەلایەکی
ئیمن مە بە ژ تەعلوقەتێ

دونييـايه پـر ته علوقـه ته
شهـيـطان قـهـوي بيـ دهـوله ته
ليـبان ل مـيـران دكـه ته
جـارهـك بـكه مـشـوهـره تي

جـارهـك هـهـره بـال نـاسـهـكي
خـو بـكه مـريـديـ خاصـهـكي (٣٣)
دا ئهـو قـهـكت ئهـسـاسـهـكي
ئـانـجـا وـهـره عـمـاره تي

ئـهـسـاس دقـي لـازم بـتن
بـنيـاد قـهـوي قـائـيم بـتن
هـوسـتـال سـهـر ئـيـمن بـتن
ژ پـوشـمـانـي و نهـدـامـه تي

بـهـرـصـيـص دـبي ئهـز دـي و هـكم
قـهـط كـهـس نـيـيه شـيـخي خـوهـكم
دـچـم سـهـري ب خـرـقي خـوهـكم
نـوقـصـان بـكم قـي حـورمـه تي

شـيـخي مـه دـي رـي نـاس بـتن
سـهـردارـي قـوـطـبيـ خاص بـتن
يـان خـضـر و يـان الـيـاس بـتن
يـا صـاحـبـي نـوـوـه تي

شـهـيـطان دـبي يـا شـيـخ هـهـري
ئـبـليس كـره ته كـه بـبـوري
(ياـخـو) (٣٤) بـره نـافـ ئـاگـري
رـا كـر ژ نـيـقا صـوحـبه تي

صـوفـي دقـي نـا فـهـكـرن
دـهـر و پـيش د بـهـر مـرنـي مـرن
دـي خـوه ژ صـان كـيـم تـر كـرن
بـن دـهـسـتي هـهـرچـي خـولـقه تي

تـه دقـي رـيـيا دـهـر و پـيشـيـي
جـارهـك نهـكـه دـر پـيشـيـي
كـيـم تـر بـگره خـو ژ پـيشـيـي
(دا) نهـكـه قـي د هـلا كـه تي (٣٥)

ئـيـمـان تـنـي ئهـو قـهـدهـره
هـهـرچـي دـبي ئهـو بـا و هـره
دـهـسـتي بـگر قـيـرا (٣٦) و هـره
زـانـي رـيـيا هـدايـه تي

ئـهـر تـوب مـن رـاضـي دـبي
ژ جـونـديـين د هـادي دـبي
عـالـهـم ب عـلمـي د بـبي (٣٧)
ب نـوكـته ئـو ئـيـشـاره تي

ئەر تېنە ســـــەر چەنگى دمن
توناس دكى دەنگى دمن
هاقـــــال و هەف دەنگى دمن
ژ صـــــح دكى حەققەتەتتى

ئەر دقتى ســـــەيران و ســـــەيرەك
بەرەكەت ئىحسان و خەيرەك
دا نھا ئەز بىمـــــە طەيرەك
چىنە مـــــولكى قـــــودرەتتى

وہ د بىت نەحـــــسى لـــــە عىنە
ئەم ل ســـــەر بەحـــــرا بچىنە
تە ب من بىن يەقـــــىنە
باوەر و صـــــدقا تەتتى

بەرصـــــىص دىئى ئەر دىئى وەبىئى
دىئى كىئى ژ تە چىئـــــتەر هەبىئى
ب پىر و ئوستادى مە بىئى
ئەز ژى بىن نەفـــــەتتى

كاذبى مەلـــــعون ب حىش قـــــە
چەنگ و پەر هاتن بلىش قـــــە
بوو يە طەيرەك ئەو ژ پىش قـــــە
غەبىرى بقتى نـــــسبەتتى

جـــــارى دى ژ رەنگى جنان قـــــە
دل ژ شىخ صەيد كـــــرب جانقـــــە
بـــــرب ســـــەر (بەحـــــرا عومان) قـــــە
گـــــرت ب داقتا رەغـــــبەتتى

زاهدى شـــــەيطىن هەژاندى
فـــــەرەس و رەخ ژى ســـــتاندى
دل ب چوكىشى كـــــشاندى
پەھلە وانى حـــــىلەتتى

چىئـــــژەكى شـــــەيطىن بەلا بوو
خـــــوبەكى (رگى) (۳۸) نەمـــــابوو
دل بكون لىبى ســـــوتابوو
ھىئـــــژ سەبەب طەمـــــعىيەتتى

گـــــەنم و دانى تەمـــــايى
چىئـــــژەكى داقت لى قـــــەدايى
بى حىســـــاب كەتنە بەلايى
بن دوو لىنگا داكـــــەتتى

پىروزە طەمـــــعا ئاخىرەتتى
يا ناقت و نامـــــوسا مەتتى
مەيلا لىقـــــايا جەننەتتى
ئەو فەلە خاص ب كىر مەتتى (۳۹)

نه بی وه گوته وار عان
حوببا دنی دا طامعان
ناچیتته قهلبی خاشعان
صدهدهق ژئی روایه تی

خهیر و شهر و مه کر و به لا
موهرا نه صیب و نه جه لا
راست بوو ژ روژا نه زه لا
نه مپر بهرات ژ بال ته تی

نه زلی بهر صیص حه مول کر
شیخییا ئبلیس قه بول کر
خیر و شومیی (۴۰) فوضول کر
چو طلسم ما دوله تی

زه غه لا (۴۱) شیرین ژ هاقه
رو وه کوو شه کر د ناقه
عاقبه ت طه حله ظهراقه
کسهس نکارت دهف ده تی

قیکه تن هه ردو ب یاری
دز کره مالخوئی مغاری
ماست دبی ب تولا سپاری
مال کره حوجرا (مه تی)

زاهدی خه ییر و شه و ابان
ماسستی کودا دهف کلابان
یاریییا خور و خرابان
ژی دبینی زه حمه تی

یاریییا خه لقی نه هه موار
ژی بکن توبه ئیستغفار
دی کهنه کامل گونه هکار
طه نیییا دوهن قییکه تی

کویه کی (۴۲) په حتی ب نفتی (۴۳)
شه هرزا کر شیخ ب مفتی
برکره (۴۴) یاری شکه فتی
نه ب خییر کی قصه تی

نه ب خییر و نه ب هائل
پاشی بهر صیص بی ناقل
قه ط وه لی نابن توجاهل
بییی علمی حکمه تی

له و بییی علمی (من لدن)
قاصد هنار شاهی مه زن
لاتعب بدوا ئیللا نه من
لازمه شوکرا نعمه تی

من ئەف مـثـال لـه و بـه سـتـنـه
هـشـيـار بـيـن مـيـر و (٤٥) ژـنـه
شـه يـطـان ب هـهـر كـهـس دژـمـنـه (٤٦)
بـهـر صـيـص غـرـانـد بـقـي نـسـبـه تـي

شـه يـطـان ل شـيـخ بـو (سـهـر ئـه مـيـر)
نـيـشـان د دت شوغـلا بـي خـيـر
خـه لـقـنـو دـنـي نـائـيـت ب كـيـر
دا جـه هـد بـكـن ل ناخـيـر هـتـي

بـي دـهـسـت لـمـيـژ ل مـيـژ دـكـت (٤٧)
تـه هـه جـو دـان (٤٨) دـرـيـژ دـكـت
لـيـبـا مـهـز ن دـي هـيـژ دـكـت
يـان چـاـر كـهـنـار مـهـلا لـه تـي

وـهـر عـيـ دـكـت زـولا دـبـت
بـهـر صـيـص قـهـوي پـي شـا دـبـت
نـوـر ژ رـوـان پـهـيـدا دـبـت
شـه بـيـهـي هـه يـثـا دـا كـه تـي (٤٩)

حـه تـا نـه بـو شـو بـه هـتـي نـور
فـر سـهـت نـه كـر فـه تـحـي صـو دـور
دـور هـات د بـز مـا رـي دـكـو وـور
هـه قـر و بـكـن شـه قـا و هـتـي

وـهـخـتـي خـو ه لـي مـالـي بـكـت
ئـا قـي لـه شـه مـالـي بـكـت
قـه صـدا كـه زـي كـالـي بـكـت
زـانـت شـو غـول ب دـه سـت قـه تـي

خـه لـقـنـو خـو دـي تـه قـدـير دـكـت
جـو زـئـه ك لـه عـيـن تـه دـبـيـر دـكـت
قـه صـدا كـه نـيـشـكا مـيـر دـكـت
چـو وـنـه تـه مـام قـرا كـه تـي (٥٠)

مـيـر هـك هـه بـو بـي حـه د ب مـال
بـكـر هـك هـه بـو قـا مـهـت شـه پـال
سـيـمـا و هـكـو و بـه دـرا كـه مـال
قـه ط كـه س ئـه دـا كـت (٥١) و هـصـفـه تـي

قـه ط كـه س ئـه دـا كـت مـه دـحـان
شـه بـيـهـي هـه يـثـا چـا ر دـه هـان
عـو مـر ژ و ان سـال و مـه هـان
و لـدان و حـو ر ا جـه نـنـه تـي

و لـدان و حـو ر ا بـيـهـن خـو شـه
ئـه شـك و (٥٢) غـه زـالا چـا ف ر هـشـه
دـيـم قـه مـهـر ه خـال حـه بـه شـه
حـبـرا بـيـيـه سـه ر كـا غـه تـي

خالئ ژ رهنگئ فلفلان
ئیلان و جوتئ قاتلان (۵۳)
ئو ففر دکن خونا دلان
باکسرچ زانت مروهتئ

بکر (۵۴) ژ رهنگئ حورییان
سرداره (۵۵) رهفا (۵۶) قومرییان
صهییاده قهلبئ صوفییان
مهشغول ب کیرا ذبحهتئ

کیرا د دهستئ ئەسمه ران
صوره ژ خوئنا (۵۷) جگه ران
خهلقنوژ ئەقینا دلبره ران
مه علوم نیه چ ب سه ر مه تئ

ئو نازکا مه شهوړئ عام
شه ه طوطییا ئیوان مه قام
له ب شه که را شیرین که لام
شه یطان دخه وده بع که تئ (۵۸)

ئو نازکا وهی موعتته بهر
شه یطان دخه وده هاته سه ر
(پیر عه فییا) (۵۹) کابووس دبه ر
زه بانیییا قیامه تئ

خه ملی ژ رهنگئ پیسه رکی
سیمما وه کو خنزیره کی
لنگ دا که نیشکا (۶۰) میره کی
ئیمن دخه و ده راکه تئ

شه یطان بووه جن طازییه که
راهشت دگوهده گازییه که
لئ بوویه تای و له رزییه که
کچ هلبوه ژ غه فله تئ

کویه که دخه وده پی ره یی
نازک ژ غه فله ت هلبه یی
له علی د صور که ف لئ مه یی
رابین ب (زینا) (۶۱) خدمه تئ

لئ روهن کورن موم و چران
دهاتنئ باب و بران
پیده دریزن هیستتیران
یا نازهنین چ ب سه ر ته تئ

خالئ کچی پرسپیار دکن
دهست و (۶۲) پییا تیمار دکن
جیری و خزمهت کار دکن
یار و ره فیقی هیسه تئ (۶۳)

جارهک بیینن(۶۴) خادمان
بهنیـرنه(۶۵) بال عالمان
جه ما بکن مونه جـمان
ژیرا بکن کـتابه تی

تاینه ژوور خه لقی ره مال
هندی هه بوو نه سمائو حال
تی سهح نه کر حال و سه وال
وان ب حیسابا نه بجه دی(۶۶)

حیساب لوان موشکل دبوو
دهست ل کـتابان شل دبوو
حـه رفرقیـن دنو داخل دبوو
نه لیف نه دین دکر خه تی

وان قهط نرانی حال چیه
هه میان دگوت چاقینی یه
لازم کچی نیهت گرتی یه
نسم و طلسمهک لی نه تی

(اسم) و (طلسم)ی حـرز دبهن(۶۷)
شیخ و مه لا ژیره دکهن
قهط کـیم نه بوژانا به دهن
سور بوو ژ دهست حـه راره تی

پاشی وان حـرز و کـتابان
نه لخناس پیـری خرابان
چود خـه ونا دییی و بابان
لی دکت قی نه صیحه تی(۶۸)

د خـه وین دبین باب و دی(۶۹)
وه دقتی کچی خوهش کت خودی
بانندی(۷۰) بنه بال زاهدی
روژهک بدهن لی مـوهله تی

کارا کچی کن ب ناواکی
سه ری بشون ب ناقه کی
دا شیخ ببینی گاقه کی
قه نجه ل بو مه صله حه تی

لازمه شیـقه ک بمینی
حال و ترسا وی ببینی
نسمی (یشمخ) لی به خوینی(۷۱)
مارهوا کن حاجه تی

سی شه فان د خه ونی دبین
باب دبی مالخوی بخوتین
رابکن پیـر روز هلیین
صاحبی فراسه تی

خه ونا کـو وان دینه ب جوت
با خوئی ژ مالخویره دگوت
دائو بران دل پی دسوت
نادت وهزیر ئی جـازہ تی

وهزیر ژ باخوئی پرسوی یه
خه ونا کو وه ئیشه ف دیبه
باوهر مه کن ره حمانی یه
من دل نه چوئی وه قعه تی

جار جار دکن بی حوکمییان
ظاهر دکن بی شه رعییان
خه ونا حه راما عامییان
باوهر مه کن قی روئی ته تی

خه ونی دوان صادق دبن
ئر خزمه تا خالق ره بن
دوور ژ کسه سی (فاسق؟) (۷۲) دبن
ل دوشه کا عه داله تی

خه ونا وه دی بی شرعه ته
دیتنا مه حرم عه وره ته
بابی قه بول ته وه ده عه وره ته
ژ نا شه رعی و کوره تی

ئه ف رنگ دبی مالخوئی کوهن
ئر هون دکن پرسوی ژ من
بسپی رنه شاهی مه زن
ششافی دکئی ژ عله تی

ته دبیره کی مه عقول دکر
صه د حه یف کو میر قه بول نه کر
نه فسی جه له و ته حمول نه کر
ته حله حه قی ل کسه خوش نه تی

حه قناسی گوهدار موئمن
گومره ه (۷۳) قه وی دل هیسن
شیره ت د گوه نا سه کن
نارنج ل بابی گونبه تی (۷۴)

کی میا له با من عاقله
ئسنان ب علمی کامله
ره ئیا نه ئه هلان موشکله
خه لقی مودام د غه فله تی

قه نچ کر وهزیر ئه مینی کر
بابی کسه نی زکی ره بن کر
(خور کردن و خود بینی کر) (۷۵)
ژ کیم فه هم و جه هاله تی

(کیم فہمیعی) (۷۶) جاہل دکن
رہئی دبی عاقل دکن
گوش ب ہوائی دل دکن
خہملا کچی و زینہ تی

رابونہ خہملا وی (۷۷) بکن
کاری کو باب و دی بکن
لازم قہوی دی چی بکن
ژ زیف و زیری صبیہ تی

یہک جہار د زیری وەر دکن
کاشانیسا دہر دکن
تیکدہ جہلا ماوہر دکن
ژ بیہن و بوخورا حوسنہ تی

عود و زوباد و عہنبہرہ
مسک و گولاب و ماوہرہ
جوانا پرچک (۷۸) چہنبہرہ
شوبہی عہروسا داوہ تی

دیمما گولی سوراف دکن
زولفان ل سہر داٹ دکن
ب حننہ ئو زہرباف دکن
ب جہوہری د قییمہ تی

تیک جہوہر و ئہلماس دکن
کوفی ژ (بافتی) (۷۹) خاص دکن
ل فہوقی تاجان راست دکن
ئہف رہنگ دبن زیارہ تی

ب عہجہبی (مداہ) (۸۰) دبن
ب تہختی کوشالگہہ (۸۱) دبن
بال عابدی اللہ دبن
ہیقی دکن فہضیلہ تی

ئہو عابدی ب ناموس و نام
بیہن عہنبہرا ب لہعل و جام
ب ریز و ئہدہب برنہ سلام
نیزیکی دہستی حہضرہ تی

دیم قہمہرا ئہبرو ہلال
رہنگ کہو کہبا (۸۲) خورشید مثال
کچ بی رہفیق ہشتی ل بال
ئیمن ژ ترسا توہمہ تی

ئہو نازکا خہلک موشتہری
بہر صیص دوی نافہ کری
شہیطان دہمہک چولی کری
خیلی قہکر ژ جہبہہ تی

خـیـلی ژ بهر دیمی قسه کر
ترسا کچی لی زیده کر
یا شیخ تچار پروه (۸۳) نه کر
بی شه فقوت و بی ره حمه تی

طای غه ریبان بهر مه ده
ئه جرئی د گهل وان بی حه ده
خیری مه ریضان یه ک سه ده
ژ بی حیساب فه ضیله تی

ئه و عابدی قائم ل ری (۸۴)
جـارـهـک نه ظهـر دا دیم دو ری
طهیری دلئی شیخ هلفـری
بی نختیار کر قامه تی

بی نختیار بو راهبه
فکری د خه ططی کاتبه
حرفا ئه فین کر غالبه
دین بوژ نه قشئی قودره تی

دین بوژ خـال و ئه بروان
ژ بیهنا رحان و (لیموان) (۸۵)
ئه و بلبللی وان بشکوان
وهر بود تورا ئولفـه تی

شه یطان له عینی فاسده
سور گول نه ما بو عابده
وی موبته لاهلا کر زاهده
دل گرت ب داقا ره غبه تی

مـوحـبه ت قولویان گهرم دکت
صـهـد به رقی پولاد نهرم دکت
ئاگر ژ پوشی شه رم دکت
ناری مه جازی حرقه تی

ئه و عابدی حهیران و مه ست
به ند بو ب ته قـدیـرا (الست)
شیخ نختیار چو بوژ ده ست
شه رمـهـنده بود خلوه تی

شه یطان دبی قهط شه رم مه که
یه ک ئاده مه ک نین بی له که
باندی ژ عهیبان توبه که
موسی دکت شه فاعه تی

قهط غم مه که دونیا وهیه
به نگ و زنا قه تل و مه یه
ل وان حه مییان ته وبه هیه
پاقر دبت ب ته وبه تی

ب تـه و بـئ دچـن بـئ تـه دـه بـئ
ترسم کچن حه ملهک هه بئ
باندئ توژئ شه رمه نده بئ
کو بکن گه لوژئ قـصـه تـئ

شه یطین ژ به رصیص لهومه کر
ته فتنه که هه ف خوه کر
چاخوژ میسر شه رمه نده کر
داخل بووی د خه طیئه تئ

پاش کـوبـه لـا بـو صـادـره
قـه تـلا کـچـن تـه و لـاتـره
دا سـه ح نـه کـن بـاب و بـرا
ترسم ژ ته ژ سـیـاسـه تـئ

هه یا خـودئ لـئ نـازـری
ودبئ حه تا کچ نامـری
ئه ف عه یب ل ته ناغه شـری
قه ط یا خودئ قـه بـیر نـه تـئ

بـابئ قـه وئ تـه و کچ دقـیت
باندئ قـصـه ژیره دبـیت
ئه مـری عظیم ب سـه رتـه تـیت
نابئ خـلاص بـئ عـبره تـئ

رهنگ و رووی شیخ شه حـتـاند
ئه و ل طه ریقئ غـه لـتـاند
کچ کـوشـت و خـون لئ شه بـطـاند
شـه رـعـئ ژ بـابئ دـیه تـئ

روژا کو به رصیص خه لقـاند
ته قـدیر ل ئاتئ نه فـقـاند
ب ئه مـری خـودئ کچ خـه نـقـاند
ب زار بیـو قـیـامـه تـئ

حه یفا له طیفـا شه کـه رین
دائو بـرا لئ تـیت گـرین
ئه و را د(۸۷) ل شیخ گـرتـئ بـرین
رهش کـر ب داغـا فـر قـه تـئ

ل عـابـدا(۸۸) داغـا بـیـم
ل سـور گـولا باغـا بـیـم
یا سـونـبـولا ئاغـا بـیـم(۸۹)
غه یری ل باغئ حـشـمـه تـئ

یا ل گـه رده نا رهنـگ عـاج بـیـم
یا ل کوفـیـا رهنـگ زهـر تـاج بـیـم(۹۰)
هنـدی مهـد حـاب دـیـبـاج بـیـم
ناکـم خـلاص قئ قـصـه تـئ

يا قه نچ نه وه كو تاھ (۹۱) بکين
ڦي نازکي وندا بکين
ئيشه ڦ د سيلی را بکين
الله غه ريق کت ره حمه تي

الله ل به رصي ص حو کوماند
شه يطان مغار لي هه دمماند
مالک ب سه ردا عه دمماند
نائيت ه سه ر صلاحه تي

شه يطان ژ ري بر زاهده (۹۲)
پاش کوفه يت کر عابده
يا شايخ ئي جازا من بده
دا نه ز هه ريم سياهه تي

ده ستور بده من ئيشه ڦه
داچم ب نک باڦي خو ڦه
چاره ک بييم بييمه ڦه
داخاز بکم ژ شيه رته تي

بي شيه رته و ته دبیره کی
بي ئوستکار و پيره کی
نادن جه و ابا ميره کی
بڦي دچنه فه ضاحه تي

نه ظه را مييرانه گهرمه
مايييه فه هم نه وه دممه (۹۳)
کوبه لا بچي ته ژ سه رمه
نه ز نه دا کم حوججه تي

نه ز دزانم ڦي ج ه و ابي
داچمه نک پيرو بابي (۹۴)
بي ته دبیره را وي قه نابي
قولزوما علمييه تي

هندي د ناصي بت قصه ت
نه و مال خراب ري تي دبه ت
ڦان موشکلان نه و هل دکه ت
پر عاقله فه هم دره تي

به رصي ص دبي به ندي هه ريه
ظاهر بکه ژ بابي خو ه ريه
جه و ابه کی بينه ژ مه ريه
مائل بکن ڦي ده فععه تي

به رصي ص کوبن ژ با ڦه بو
(نه بييه ض) ژنک وندا ڦه بو
بابي کوري پي شا ڦه بو
گو (اخممار) (۹۵) ژ کوفه تي

ټه بيهض به بيان كـر گـوتنه
فسق و فـوجـور حـه قـئ منه
من پـئ كـرن قـه تل و زنا
شكينا سـتـونا عـززه تـئ

حـه قـئ منه ژ رـئ برن
قه تل و زنام پـئـدا كـرن (٩٦)
باندئ د قـئ (٩٧) به رصـيص كـرن
قه صـاص بـكن حـوكـومه تـئ

ټبليس ژ ټه بيهض بهر گـه راند
پـئـسـير ژ كـه ربان دا دراند
طه عن و دژون كـو پـئ براند
زبـه نـده (٩٨) سـيـما صـوره تـئ

به رصـيصـئ سـه ردارئ چـيان
طاعت دكر وئ ژ پـيـيان
شـيـقـئـد د سـالا هـه فـتـيـيان
داخل كـري د خـه طـيـئـه تـئ

ټه و عابدئ جـيـه صـه و مـه عـه
د خـه و فـا خـودئ ده خـاشـعـه
خـيـر ل زنايي راجـحـه
ل ده فـتـه را خـاصـيـيـه تـئ

ل ده فـتـه را هـر چـي كـه خـاص
باندئ كـودئ راسـت بـئ قـصـاص
ټه و دئ ژ ټاگـر بـئ خـلاص
گـوـنـه هـ نه مـا ل ذمـه تـئ

شـه يـطـين ل ټه بيهض له و مـه كـر
ته ب (٩٩) خـاتـرئ بابـئ خـوه كـر
ټيـمـان ژ به رصـيص چـئ نه كـر
رابه هـره كـفـايـه تـئ

رابه شـه قـه كـ ديسـان هـره
ټه ر وئ سـو جـود بر ژ ته ره
ټه و دوژـه هـئ بو مـه قـه ره (١٠٠)
تا قـيـژنه خـه طـيـئـه تـئ

ټه مـرئ ته دئ ټه بيهض كـه فـئ (١٠١)
چو بن گـوهـئ مـير وئ شـه قـئ
خـه و نا كـو حـا كـم پـئ نـقـئ
ژـيـرا د كـت حـكـايـه تـئ

د خـه و نـئ (١٠٢) د بـيـنت حـا كـمـه
اللـه بـخـو و پـئ عـالمـه
كـوشـتن ل به رصـيص لـزمـه
ژـيـرا د دت شـه هـاده تـئ

شه یطین ب صورته با کری
هاوار کـــــوره باب (و) بری
ئان وی دنیتف ئاخئ کـــــری
قهط کـــــهس دهانا من نه تی

جارهک وهرن ته فـــــتیش بکن
طه ماهییا قـــــه میش بکن
باندى ل من قـــــه تیش (۱۰۳) بکن
من زیر و زیتف ب کـــــیر نه تی (۱۰۴)

زیرئ کـــــو هوســـــتا چـــــیکری
تاجا مورـــــه صـــــه ع ل ســـــه ری
نائیت ب کـــــیر خـــــه لقی مـــــری
ژ من قـــــه کن (۱۰۵) قئ کـــــســـــوه تی

بابئ ژ خـــــه ونئ دل قـــــه گـــــه شت (۱۰۶)
شاه و غـــــولام رابون ب قـــــه ست
چونه شکه فـــــتئ دهست ب دهست
داخـــــواز دکن ئه مـــــانـــــه تی

ئه مـــــانـــــه ته بارئ مـــــه زن
شیخ گوئـــــه ز و ئه مـــــرهد و ژن
دونیا حـــــه رام دوره ژ من
(ثوی) (۱۰۷) ژ شـــــه ئنئ م نه تی

خـــــه لقنـــــو جـــــه و ابا شیخ ئه قـــــه
ئو جان نه هات (ینگئ) (۱۰۸) مه قـــــه
قه گـــــه ییا ئو هاتـــــه قـــــه
وندا قـــــه بو وی ســـــاعـــــه تی

ته حقیق نه کر وان ئه و جـــــه و اب
ژ یارییا خـــــه لقی خـــــراب
وان گـــــوته شیخ هیا کـــــه ذاب
ســـــه راست (۱۰۹) ببئ عباره تی (۱۱۰)

دل سه عییا (۱۱۱) قـــــه تلئ دکن
کـــــوشتن تنئ چ لئ دکن
هه تیانه ناف ســـــیـــــه لئ دکن
ب ســـــه ر قـــــه چونه توربه تی

ئو ناگـــــه ان ب ســـــه ر قـــــه بون
نیـــــشان و زولف ژ دور قـــــه بون
لازم ژ گـــــریان زه ر قـــــه بون
ئانینه ده ر ژ وه حـــــشـــــه تی

کچ کـــــه و کـــــه با شـــــه ف طاریان
ئو زاهدئ ژ حـــــوریان
بو خونییئ ئه نصـــــارییان
یا ره ب بـــــه لا ژ بال ته تی

ياره ب تو كه س سه ودا (۱۱۲) نه كي
فه ييت و شه رمه زار نه كي
عه يبال كه س ئظهار نه كي
حه تتا فه روزا ساعه تي

عه يبي د خه ف بون نه شكه ره (۱۱۳)
حه ميان بهيست نه و ماجه را
به رصيص هلاويست (بشرا) (۱۱۴)
هاته حه دي هلاكه تي

جه لاد ژ گه نجان كار دكت
به رصيص ژ دهست هاوار دكت
مه لعون خوه لي ئظهار دكت
ديسان گه هايه له عنه تي

به رصيص گري گوتي ب زار
نييهت خرابي قه لسي يار
چرا نه هاتيه ديار
بي شه فقهت و بي ره حمه تي

گه و خلوه يا بابي دور بو
گه ه د (لبنان) و گه ه د (طور) بو
سه كنيمه حه تتا حوضور بو
ئه فه گه هامه خزمه تي (*)

خه لقنو بني ترن كا زبي
ئه ف ره نگ دي يتته راهبي
ئه ز قه نج دزانم سه به بي
كافر دكت كه يف ييه تي

به رصيص گوب قوطبي خاص كي (۱۱۵)
قي قصا موشكل توراس كي
من ژ قي به ندي خالص كي
بممه قولي مننه تي

دوژمنان ئنصاف چو نينه
ته دقي دونيا شيرينه
سه جده بو ذاتي مه بينه (۱۱۶)
دا بكمه شه فاعه تي

ئه ر تينه من سه جدا سه ري
جاره ك بكم نه ز مه هده ري
هادرل ته فه دبن ده ري
في الحال دبيني ره حمه تي

ئه و عه ابدي بي ده وله ته
ناقني ژ دوني ساي (ره ته) (۱۱۷)
قي خه به ري باوهر كه ته
سه جده دبت ژ ضه روره تي

ئەو عابدى بىنايى (۱۱۸) وعود
شېخ ب ئىشارەت بر سوجود
شركا عهظيم چو بو ووجود
ئىممانى بر ب شددەتى

ئىمان ژ بەرصىص بو جودا
شەيطىن قە كوشتى زاهدا
(فروار) (۱۱۹) كىر بارى خودا
مەكسەب نەكىر تجارەتى

هەفتى يويەك سالى تەمام
طاعت دكىر دائم و دام
قەبول نەكىر شاهى عەللام
يەك جار برە خسارەتى

قەنج ناس بكن (الله)ەكى
(بر) (۱۲۰) خدمە تا پادشاهەكى (۱۲۱)
ضايە مەكن ب گوناهەكى
ئىمن مەبن ژ هەيبەتى

بى حىساب (مكىسى) خەبەردان
ژيارا قەلس و نەمەردان
دى نەدامەت بى ب سەردان
(مىم و حى) ب روايەتى

(مىم و حى) ئەف بەند دگوتن
ئەم ب مەعنائى هەقوتن
عوجبى گشت خىران دشوتن
لەو رىاء ب كىر نەتى

فعلا خراب خود بينى يە (۱۲۲)
عوجبى مەكن ل دىنى يە
دەريا سەراست مەسكىنى يە
ژ دەرويشى و حەقارەتى

په راویز

(*) مهلا خه له فني رهمه تي د وي سرفه ريدا و پيشتر ژي چندين (روايهت) تين ستران و حيكايه تا (هه سامي) تاغي و ستيا له عليخاني) نقيسي نه و كريبه شانوگهري ژي د (۱۱۸) كهركاندا و گه له ك سپهحي به.

هه مي روايهت به كن كو له عليخان كچا عه زه ب تاغايه لي هنده ك د بيژن سهره كي عه شيره تا (گوښه بي) به كو مه لا خه له ف تشته كي گه له ك سپهحي دبارا ژ هه ف چونا في عه شيره تي د پيش چاخي به درخاندا نقيسي به ياني ژ كه م فه د سه دي هه ژده هي دا ب هوي زورداريا به كي ك ژ ميرين بوتان مه لا خه له ف ژ هنده ك مروښ شه هزا ژ گوښه بي بيان وهرگرتيه . هنده ك د بيژن سهره كي عه شيره تا (سپيرتي) يان بو و له عليخان ژ سپيرتي بويه ياني (اسپايرد) ه دنيف به ينا مكسي و خه سخيري و هيزان دا و هنده ك د بيژن عه زه ب تاغا سهره كي عه شيره تا كه لهوكي بويه ، و پيش سه دي نوزده هي سهره اتيا هه روو عاشقان هه سام تاغا و له عليخان رودايه . هه سام ژ تاغايين عه شيره تا (بهرواري) بويه له قه زا خه سخير و نه وره ژ تاغايين (تاديان) كو هه تا نهو ناغي (تاديان) بو وان تيبه گوتن چكو ژ زوريه تا (شبخادي - شيخ نادی - شيخ عدی) اي شېخي ئيزيديانه و شه هيد يعقوب تاغاي ئهروه ي ژ زوريه تا دهرويش تاغاي مامي هه سامه و خليل تاغاي يعقوب تاغا ژي هه تا ۱۹۸۳ زيندو بو و كورد په روهر بو و د وي ريي دا به يعقوب تاغا چوه و خليل تاغا ژي ره في بو و گه له ك ل سوربائي مایه به يعقوب تاغا له (۱۹۲۵) دا د چاچي شورشا باكور ژ نيغ چو ره في و هاته ناوچا زاخو. دياره وهخته كي عه شيره تا بوشا (بهرواريان) ئيزيدي بويه .

من د سالا (۱۹۵۶) ژ رهمه تي شيخ معصومي نورشيني (له تهنيشتا دهشتا موشي) بهيسته به كو هه سام ژ عيشقا له عليخاني وهك دينان لي هاتيه و تركا هه رتيا خو كريبه و هاتيه دهشتا موشي و ل و پدي چويه به رهمه تي.

شاگري من مه لا خه له فني دلسوز و چه له نك و ژيهاتي مقدره تي گه له ك دبارا هه سام و له عليخاني دا خرڅه كريبه هيشيدارم روژه كي بكارين چاپي بكين . د مده هي دهه سالاندا زیده تر ژ چوار هزار بهر په ر ژ كه له پورا بلاغ كوم كر لي ژ بي به ختيا كه له پورا كوردان زو وهفات بو و كول و گوښان بو من هيتلا و كهس نينه جهي وي بگري .

برايي هيترا مسته فا نوري بامه رني ژي هيمه ته كي مه زن كر كو سهره اتيا هه روو عاشقان د كتيبه ك دا چاپ كريبه ل ۱۹۸۰ دا .

- (۱) (ماذن) (اسم فاعل) ي (اذن) ده به .
- (۲) باخو (خودي) به نه سل مه عنا سهره ر (سيده) ياني خودي ئيزنا مه بده .
- (۳) د ده ستقيسي دا (دانانو زيران) هاتيبه .
- (۴) من نه زاني مه عنا (ارمش) چي به لي مه لا احمد ي براي من د بيژي (نه رمش) وشه به كي توركيه ياني نه وي بسهر هه فا چوو هه لها .
- (۵) ژ بهر وي كو له نك نه دوره «شېخه كي» بي يان ژي وها بوه «سه د حه يف كو وي شېخه ك نه بو» .
- (۶) «خبيني» هاتيه نقيساندن مه عنا وي روهن نينه نه گه ر مه خسه دا وي پي (خلوهت) نه بي يان ژ ووشي (خن) ا عه ربه بي و يا كو مه عنا جهي نه په ندي ژي تي به سه ح كرن .
- (۷) «نيه» هاتيه نه گه ر «نيا» بايه دگه ل هه روو كه رتكيين پيشي ريي ك دبو گه ر چ د خوه ندا خودا بزوين ل ده نكي نه ليفي نيزي ك دي .
- (۸) «مه زن» ب يه ك نون هاتيه نقيساندن به لام ژ وهك ژ هه روو كه رتكيين پاش وي تيبه زانين كو «مه زن» ه ب دوو نون و ژ «هندي بچوك» ژي تيبه زانين كو نه ف ووشه به (جمع) ه نه ك تاكه .
- (۹) ل سهر ته نشتا بهر په ريي خه ته ك كيشايه و وسي خال (نقطه) ل سهر داني به و ل ژيري نقيسي به «ري ادم» ياني مه خسه ژ «باپي» تاماده مه .
- (۱۰) تشته ك وهك «۷» ل سهر ووشي «مكسي» نقيسي به و هه روو ل سهر ته نشتا بهر په ري ژي نقيسي به و ل ژير وي نقيسي به «اي فقه» ياني مه خسه د ژ «مكسي» فقه هي ته يرانه .
- (۱۱) ناصي: ياني (ناسي) . د هنده ك هه رتيمين كوردستاني دا سيناوي دكه ن (صاد) .
- (۱۲) پيتا (ر) وهك (د) ئي نقيسي به لي ژ مه عناوي تيبه زانين كو (ري) به ياني

«بری» یه. نقیسه فان هندهک جاران (د) و (ر) وهک ههڤ دنقیسی و ههروسا پیتا (ص) ژى وهک (م) ید نقیسی.

(۱۳) طهحل: یانی تهحل. د هندهک هه ریمین کوردستان (ت) یینا وئ مهزن دکهن وهک (ط) لئ تئ و ب (ط) ژى دنقیسن دکهن وهک ووشئ (طهنى).

(۱۴) ئەز نزانم مهعنا «تورى» چى یه.

(۱۵) خالا نونا «باطنى» ئ نه نقیسی بو.

(۱۶) نقیسی بو (گو) ب گاف. بئ گومان «کو» یه.

(۱۷) نقیسی یه «لیشا» یانی «لهیث» یانی شیر. لئ نه دوره «لیس» بئ یانی جهئ عابدان وهک ژ «کوه و حصار» یان بئترین ژ فئ مالکئ ئەم هزر دکهن. ته بئترین مهزن وهک (بازه) لیسین خوه د کوه و حصاران دا یانی د کهڤرو چیلین مهزن و ئاسئ دا چیی دکهن. ل دویمهه ژى مهخسه د ژ (لهیث) یان (لیس) عابدان دلئ عابدانه یانی دلئ بهر صیصه. یان ژى هه (لیسا) یه و ب خهله تئ «لیشا» ب (شین) نقیسی یه. چکو (شین) نافرستی وهک (ئئ) دنقیسی.

(۱۸) (درکه) یانی (دهرگهه) یانی (دهرگهه) نقیسی یه ب (کاف) ئ نه ب (گاف) ئ. د هندهک هه ریمین کوردستانى دا بئین کوب زارئ کرمانجیی ژورى تاخیقن دبئین (دهرکی مه) و نابئین (دهرگهه مه) و ئەڤ ژى نه بچوک کهرا (تصغیر) (دهرى) یه د فئ جهئ دا.

(۱۹) ئەڤ نیڤ مالکه د مالکا پئیشی دا ژى هاتبو نه دوره ب ئەسل کهرته که کی دبئر هه بئ و ب خهله تئ ئەڤ کهرته د جهئ ویدا هاتبئ.

(۲۰) «خر ب کی» هاتیه د دهستنقیسی دا لئ تبیه زانین کو (خراب کی) یه.

(۲۱) بئ دچئ «لئ بدم» بئ. مهعنا فئ کهرته کئ ژى بو من روهن نینه.

(۲۲) وهکو کهفانه کی د پئیشیا نه جدئ فئه تئ نقیسی بو بقی ته خلیتی (نجدیقه تئ). مهخسه د ژ نه جدئ هه ریمنا (نجد) بییه ژ جهزیرا عه ره بئ.

(۲۳) خالا (ز) ئ نه نقیسی بو.

(۲۴) نقیسی بو «برقه» ب (ق) ئ لئ یاراست (به رقه) ب (ف) یه چکو مهخسه دا فقهه هئ تهیران ئەوهیه کو دبئین شهیتان بهرئ خوه د دا به قبله تئ و سهرئ خوه د چه ماند.

(۲۵) «گو» نقیسی بو.

(*) «ژحقرا» هاتیه به نه دوره (ژ حقرا - قهحرا) بئ یانی ژ عاجز بئ.

(۲۶) «قصت» یانی (قصد) هندهک ژ کوردان دالا وئ دکهن (تئ) دبئین (قهصت) و ههروسا (قهست).

(۲۷) نقیسی یه «خبر» ب (ب) نهک ب (ی). بئ گومان خهله ته مهخسه دا وئ خبئرو سنه ته.

(۲۸) «لجهدا» هاتیه به نقیساندن (ل جهدا) یانی ههردوی چاخیدا یهک سهه بهر صیص ب غهلهت چو. نه دوره ژى (لجهدا) بئ یانی رئ یا راستی غهلهت کر و چو ب جهعدا غهله تئ دا هه وهکو فئ هزرئ دکم ژ نیڤ مالکا پاش وئ کو دبئین «بئ گومان رئ اختلاف کر».

(۲۹) «مزگتی» هاتیه به نقیساندن یانی (مزیهفت - مزگوت).

(۳۰) شاشی دقئ کهرته کئ دا ههیه ب هزرا من «قزی» خهله ته و یاراست (قسئ) یه یانی (قصه) و حکایه تئ ژ فئیدئ فئه ببئین.

(۳۱) باخوئ: یانی خوهی و مهزن و سهروه رئ مروڤ مهخسه ده ل فئیدئ دا خودئ یه. هه د (بهر صیص عابد) دا بئ بییه کو فقهه هئ تهیران «باخوئ» بو (میر) ب کارهینایه و «مالخوئ» ژبو وهزیری میر ب کار هینایه. شیخ نورالدینی بریفکانی ژى (باخوئ) ب کارهینایه د سهه رها تیا (شاه سه نه رئ فارسی) دا یاکو پشکه که ژ کتیبیا و بیبا دهستنقیس (ذخرة السالکین) ه یاکو ژ ئالیئ مهغه هاتیه دیتن ته ماشه (پاشکوی عیراق) بکه ژماره (۳۵ و ۳۶) ساله ۱۹۸۰ و ههروسا روژناما (العراق) ژمارا روژا (۳/۴/۱۹۸۰). مه نه زانیه (باخوئ) نهود کرمانجیبا ژورى دا ب کار تبیه لئ (مالخوئ - مال خوئ) گهلهک ب کار تبیه دبئین «مالخوئ مالئ» یانی خوهی وئ و مالخوئ فلان ژئئ یانی مئیرئ وئ دبارا (باخو) فئه پرسیارم کر ژ بهرکه تئ سهیدا محمد نجیب بهرواری کو مروغه کی شههزایه و ژ خه باتکه رین به هدینانه و گوت گهلهک ژ مه سیحیان ژ بهر زولما مروقین خراب خوهیان دابونه پال هندهکان ژ مسلمانین کوردان هه تا وان ژ زولما خه لکین دبئر پارین ئبئر بئ مه سیحی بو بئ مسلمان دگوت (باخوئ - باخوئ من) و هه که هندهک کهس تهعدای لئ کربا باخوی وئ بهرگری لئ دکر هه تاب شههه تفهنگ ژى هه دقئ بارئیدا پرسیارم نارد بو قه شهی زانا سهیدا (البیر ابونا) ئ زاخویی ل بغداد ئەوئبئ بو من نقیسی د کاغهزا عه ره بیبا خوه دا یاکو ب میژویا (۳/۵/۱۹۷۹) ه و دبئین پهیقا «باخوئ» ژ دوو په یڤ پئیک هاتیه: (بیث - بیت) کو (ئارامی) یه یانی مهخسه دا وئ په یقا «با» یه و دبئین ب مهعنا جیه تبیه و ههروسا ژ په یقا «خوا» کو کوردی یان فارسی یه کو ب مهعنا خودا (الله) ه یان ب مهعنا (خوهی) یه و پاشئ بو هه مو سهروهه و دهست هه لاداره کی ب کار تبیه و باخوی د زمانئ (ئارامی) یا نهودا و چه ند زمانه کی دبئر دا ژى ههیه ئەوا باه تا گوتنه باخوی و (باخوس) ههردو وشه ی نیزیکی بهکترن. (باخوس) ژى

ناقى خودانين رومانيان و يونانيان ههروهك (المنجد فى الاعلام) د بهحسا «باخوس» دا هاتيه ههروسا تهماشاي كتيبا (موسوعة الخط العربي ل ١٩٣) بكه يا ناجى زين الدين مهلا خهلهفى نهمرد نامهيهكيا ياخوه دا نقيسىيه و ديبترى: كرمناج ب مروقهكى مهزن و سهروهه ژ مسلمانان ديبترن (باخوى) و بو مهزن و سهروههكى غهبرى مسلمان وهك مهسيحي ديبترن «كهف خوى» .

(٣٢) من نهزاني نهف ووشاهه «كشته» (كهشتى) يه يان (كوشته) يه يان (گهشته) يه لهورا من وهكو خوه نقيسى و هيتلا.

(٣٣) نقيسهقان نقيسىيه «خاصكي» كورد ديبترن (خاص) و (فلان كهس خاصى خودى يه) بى شهده يانى مروقهكى قهنج و صالحه . بهلكو جيته دزاني جار ههيه ب (شده) و جيته بى (شده).

(٣٤) ووشى «ياخو» د نيثف بهيتا دوو كهفاناندا نقيسيبو نزانم چما ؟ لى نه دوره «باخو» بى يانى خودى نهو بره نيثف ئاگرى.

(٣٥) نقيسهقانى قى كتيبي گهلهك جار ان (ى) يا دويماهيى وهك دو قى (سين) و (شين) ئى د نقيسى ب تنى مروث ب نيشانا جه و كيشا عهروزا شعري فرقتى بى دكه وهك د قى مالكي دا.

ديسان دبارا قى مالكن دا من ديبترن تشتهك ژ كهرتكا چوارى كيمه بى دچى وهابى:

«دا نهكه قى د هلاكه تى» .

(٣٦) نقيسىيه «قبرا» يه ب (قاف) لى نه شكه رديه «قبرا» يه ب «قى» .

(٣٧) نه دوره وها بى «عالم ب علمى ره ب بى» .

(*) دو جار (دهنگ) ب (دال) هاتىيه نه دوره نيثك ژوان (رهنگ) ب (رى) بى.

(٣٨) نهف ووشا هه بو من روهن نه بو له سهر (كاف) ي تشتهكى بچوكى وهك سهر (فتحه) هه يه .

(٣٩) دو خالين (ى) نه هاتبونه نقيساندن.

(٤٠) شومى هاتيه لى دلخ (شومى) يانى (شومى) بى وهكو كيشا شعري دخازى.

(٤١) «زعلا» ب عهينا بى خال هاتيه نقيساندن لى يا راست «زهغهلا» زهغهله . زهغهله مروث سست و خاى و بى وهجه ههروسا نهو دهغهله و زيوانا د نيثف دهخلى دا هشين دبى . ته ماشه فهرهنگا جگهه خويى بهرگى (٢) ئى بكه .

(٤٢) (كويهك) سه بى نيره پاش هددى بلوغى .

(٤٣) د كوردستانا باكو ريدا كورد ديبترن «نفت» يانى (نفت) و نابيتن (نفت) .

(٤٤) «بركه» هاتيه نقيساندن يان «بركه» يانى و (كره يارى) .

(٤٥) «مير» د باتى (مير) هاتبويه نقيساندن .

(٤٦) «دژمن» نهكو «دوژمن» هاتبويه نقيساندن د كوردستانا باكو ريدا ئى ديبترن «دژمن» و ههروسا زمانى نهدهبى كوردى ل نك فهقهه تهران گهلهك ب زارى ميللى يانى (عامى) دچى لهورا نه دوره ههروى (دژمن) نقيسى بى لهورا من ئى نه گوهروى ب (دوژمن) د ئيملا بى دا .

(٤٧) خهلك ديبترن (بى دهست ميتر - بى دهستميتر - بى دهسميتر) . نه دوره خهلكى هندهك دهقهرين كوردستانى بيبترن (دهستميتر - دهست ل ميتر) يانى نهف (لام) ه دقى جهيدا لاما (تعريف) (لام التعريف) ا عه ره بى به ئيخستنه سهر په يقا كوردى . يان ئى نه دوره (لام) ب خهله تى دقى په يقى دا هاتبى نقيساندن .

(٤٨) «بجهدان» ب خهله تى هاتىيه نقيساندن يا راست «تهجدان» ه ته هه ججود كرنا نهو نميژانه يه يانى نميژن سوننه ت (ژ غه ير سوننه تين نميژا عه شايى) بى كوب شهف تينه كرن و عاده ت ئى پاش نميژا عه شايى هه تا پيش فه جرى تينه كرن .

(٤٩) «داكه تى» يان «راكه تى» هاتىيه نقيساندن نه دوره خهله ت بى و ياراست (دركى - دهركه تى) بى يانى وهك هه يقا دهركه تى سپه حى يه .

هه كه (راكه تى) بى نهوه راكه تى ژ بوگيا و دهخلى تيبه گوتهن ياكو ژ بلندي وهر خهلا بى بهلكو كه تى . ديبترن گيا بى وى وارى هنده زهحف و ب قوه ته هه مى راكه تى يه و په چن بو به . هه كه نهف په يقه (راكه تى) بى مه خسه د ئى هه يقا چارده هى يه .

(٥٠) نزانم «قراكه تى» چى يه خهله ته يان نه ب هزارا من (قيراكه تى) يه يانى ديبترى نه ب مه سه لى كه تن و چونه سهر مه سه لى .

(٥١) «نداكت» هاتىيه ههروسا د مالكا پاش وئ ئى دا . لى يا راست (اداكت - نه داكت) ه يانى كهس نبينه وصفى وئ نه دا بكت و ب جيته بى .

(٥٢) «اشك» هاتبويه نقيساندن نه شك ب فارسى روندكا چاقه .

(٥٣) «قانلان» ب (نون) هاتيه نقيساندن بهلكو يا راست (قاتلان) ب (تن) يه چكو ديبترى ههردو كه زيبى وئ وهك جوتهنى مارانه و مروقى د كوژن .

(٥٤) «بكر» هاتيه لى نه دوره (بكرى) يان (بكره) بى .

(٥٥) (سرداره) هاتيه نقيساندن و ههروسا (صياده) د كهرتكا پاش وئ ئى دا لى بى دچى «سرادارى و صيادى» و ههروسا (بكرى) بى . بكر ئى يانى كچ .

(٥٦) «رقا» ب شه ددا (فى) ئى هاتيه نقيساندن چكو (رف) عه ره بى به و (جمع) ا وئ (رفوف) و (رفاف) ه . د پيشدا قيا بيه بنقيسى «ژ رهنگى» لى تمام نه كره و د ژيرى را «ژ خوينا» نقيسى يه .

(۵۷) «دخوده» نقیسی به دبانی «دخودا» ئەفا ههژی ب تهخلینا ئاخافتنا خه لکی بازاری جزیره دور و بهرتن وینه ژ ئالیی نقیسه فان یانی نقیسه فانین فی کتیبی ئە پیدا بویه چکو د ئاخافتنا (مکسی) دا بازاری فهقه هئ تهیران و سانینه یانی (ئەلیف) ا دویمههیی یا پاش (دال) و (ری) ناکه نه بزوین «ه» .

(۵۸) «بع کتی» هاتیه نقیساندن. یانی شهیتان د خهودا پخ کره کچکی و ترساند و ئەوژی نه خوش کهت ب نه خوشیا دهرونی (مرض الاعصاب) ئەز وه دگه هم دبیتن بو نه خوشه کی وها: (شهیتان پخ کره یی) د ناقچا طوری دبیتن (بع) دباتی (پخ - پخ).

(۵۹) «پیر عفیا» د نیف بهینا دو که فاناندا نقیسی بو مه خسه د (پیر هه فوک) ه ل جهی مکسی و ل بوتان ژی نابیتن (پیر عفی) یان (پیر عه فوک) نه دوره ئەفا هاتیه نقیساندن ژ ئاخافتنا روژ ئافیا دجله و جزیری بی و ژ ئالیی نقیسه فانین کتیبی (به رصیعی عابد) ه «پیر عفیا» یانی (پیر عفی) یان (پیر عفو) هاتیبی نقیساندن. پیر هه فوک ژی پیره ژ نه کی ئەفسانه یه وه دیوا می یه و ژیرا دبیتن (پیرا مروث خوره) ژی دباوهریا کوردان دا پیر هه فوک د له شی خوه دا وهک مروثه لی یا قریژو و پرچ ئالوز و قه بیحه و مروث خوره وجودایه ژ (پیرا سحر باز) یا کو روحا خرابیی هه به و ب مه کر و فنده سحری ل خه لکی دکه و هندهک ئیشین وها خراب د ده نه بال وئ. دبیتن پیر هه فوک بچوکان دره قینتی له ورا ژنک بچوکی خوه ژ پیر هه فوک د ترسیان هه تا کو شه دهر نه که فن دره قه ویان ژ مالان دور نه که فن ویان نهره حه تیبی نه کهن. ناقی پیر هه فوک د حکایهت و ئەفسانین کوردیدا گه له ک هاته.

(۶۰) (کنیکا) هاتیه نقیساندن ب هزرا من (کنیشکا-که نیشکا) یه. که نیشک یانی کچ .

(۶۱) «بزینا» یانی (ب زین) ا کو خزمه تا وئ تی به کرن یانی یا کو وهک ستیا (زین) ه د جوانا خوه دا. یان ئەسلج وئ (به زینه) یه یانی بله ز چون بو خزمه تا وئ چون ب هاوار ویتشه. هه که مه خسه د (زین) بی ئەفه فه قیبی تهیران ژی وهک علی هه ربیری و مه لای جزیری ناقی ستیا زینا دل به را مه می ئالان هینا.

(۶۲) «دشت» ب (شین) ی هاتی به نقیساندن لی یا راست (دهست) ه.

(۶۳) هیشه ت: فه قیبی تهیران په یفا هیشه ت د هندهک ژ به ره مه تین خودا ئینایه وهک ل (به رصیعی عابد) دا و د (شیخی صنعانی) دا ژی وهکو دبیتن:

ناھ و فغان دهر بون هه زار

چه ندی هه بون دهر ویش و یار

هه میان ژ شیخ کر پرسیار
بازار و خه لکی هیشه تی
د ده نه که کی دیتر دا هاتیه:

«بازاری و خه لکی هیشه تی»
دجهه کی دیتری شیخی صنعانی دا هاتیه:

یا قه نج ئەوه مه ستور بکن
نابت سرئ مه نشور بکن
دابین ژ عامی دور بکن
ب دهر که فن ژ هیشه تی
ژ هیشه تی ب دهر که فن
پانصه د مرید به رکه فن

هه روسا په یفا هیشه ت هاتیه دوئ قه سیدا تهیراندا یا کو پیتشیا وئ ئەفه یه:

«ئیرو وهرن لازم وهرن جیران و خه لکی هیشه تی»

هه روسا هندهک ژ وان شاعرین پاش و بیژ ئەف په یفا هه هینایه وهک شیخ نورالدینی بریفکانی و شاعر ابراهیم ئاغا. شیخ نورالدین د چیروکا شاه سه نجه ری فارسی دا دبیتن:

یهک سه ر ل من حازر بین
قیکرا وهرن ناظر بین
وه قتی صوی ظاهر بین
خارج بین ژ هیشه تی

ابراهیم ئاغا دبیتن د شعره کا بلاف نه کراییی دا و ئەم چاخ وئ ژی نزانین:

وهر بومه دهر شه هری غه بیب
من قه ط نه بو طلع و نه صیب
بی هس کرم به ژنا حه بیب
جیران و ئەهلن هیشه تی

مده ده کی گه له که ئەز د مه عنا (هیشه تی) قه دکولم. من کاغه زهک ژ بو قوتابیی خوه مه لا خه له فی بافه بیی چه له نگ نقیسی ئەوی ژی د ولاما خوه دا دبیتن هندهک ژ عه شیره تین بوتان و مکسی په یفا هیشه تی ب کار تین ب مه عنا بوش و مه زن وهکو بیتن بغداد بازاره کی هیشه ته یانی بازاره کی مه زنه. مه لا احمد برائی من کو گه له ک شه هزایه دبیتن هیشه ت نهو بویه تاخا روژ هلات ژ بازاری شاخا

هه‌کاریا. دبارا مه‌عنا په‌یفا (هیشته) پښه نامه‌م شاند بو کاک خدری پیر سلیمان له‌عین سفنی پاش کوژ پیره‌میرین ئیزیدیا پرسى به‌دیژی د ناما خودا یا کو ب میژوویا (۱۹۸۷/۷/۲۳) ئی‌به‌دیژی هیشته ژ بو جیه‌نشینه‌کی تی به‌گوه‌تان کوژ گوند مه‌زنتر بی یانی بو (قصبه) تی به‌گوتن. وه‌ک بیژن (عین سفنی) کو مه‌له‌ندا قه‌زا (شیخان) ه‌هیشته‌ته‌کا خوه‌شه.

دایکا ره‌حمه‌تی مه‌لا محمد نه‌جم مه‌لا اسماعیل بافه‌یی کوژنه‌کی قورن د خوه‌ند و ب دین بو د گوت: (هه‌که مروغه‌ک سه‌د سال عبادت بکه ل سهر بانی هیشته‌تی و لی فلان گون‌ه‌ی بکه خودی ژى عبادته‌ی وی قه‌بول ناکه). من ژ عبدالعزیزی نه‌قیی وی پرسى گوتم هیشته‌تی چی به‌گوت مه‌درسه‌یه. نه‌ز فی یه‌کی باوه‌ر دکم چکو (هاقیشتته) د زمانی (ناقیستا) دا بو فه‌قیی خوه‌ندا دینبیا زه‌رده‌ستی هاتیه‌ گوتن وه‌ک د فه‌ره‌نگی (ئیریه‌ن شاچ ل ۲۹۳) دا هاتی‌یه یا سه‌یدا محمدامین هه‌ورامی یان بو هاو روحانی هاتی‌یه و د زمانی په‌هله‌وی دا هم په‌یغه بویه (هاقیشت) ئیدی نه‌ دوره هیشته‌تی دقئ په‌یفا کوردییا ئاقتایی هاتی‌ی و ب مه‌عنا مه‌درسا دینئ ژئ بی.

ب راستی نیزیکه په‌یفا هیشته‌تی به‌ره‌ نه‌مان به‌چن چکول سهر نه‌زمانی خه‌لکی گه‌له‌ک کیم تی به‌ ب کار هینان نابیژم هه‌که ل نک پیره‌میران مای.

(مه‌لا خه‌له‌ف ره‌مه‌زانی بافه‌یی) ی مه‌زن ههر دوئ سه‌فه‌ریدا زانی‌یه کو فه‌قیی ته‌یران ل هیشته‌تی مایه. لی نزانم (هیشته‌تا هه‌توس) ه‌کو ره‌نگه‌ نه‌قه‌ بی یان (هیشته‌تا به‌ری سپی) به‌. وئیدی گه‌له‌ک به‌ن دچن ل وئیدی سهر هاتیا به‌ر صیصی هونان‌بی. وه‌روسا نه‌و چه‌ند دیره‌ شیعرا کو ناقتی هیشته‌تی تیدا تی‌یه.

(۶۴) «بین» هاتی‌یه نقیساندن لی ژ هه‌ردوکه تکین وئ تیتته‌ زانین کو «بین» ه.

(۶۵) «نه‌نئیرنه» هاتی‌ویه نقیساندن.

(۶۶) «انجد دی» ب (دال) هاتی‌یه نقیساندن ده‌نگی (دال) و (تی) نیزیکه هه‌قن له‌گه‌ل قئ ئیکتی ژى کوردی کوردستان باکور. نه‌بجه‌ت (ابجدت - نه‌بجه‌تی) دخونن یانی دالئ د گورن ب (تی) بی جا نه‌دوره ب نه‌سل (ابجدتی) هاتی‌ی نقیساندن ژ ئالیی ته‌یران قه‌ هتا (قافیه) یا شعری نه‌بی گوهورین یان ژى نه‌ گوهورینا قافیئ ل ئالیی ده‌نگه‌یه نه‌کوژ ئالیی نقیساندن قه‌یه یانی ب (دال) هاتی‌یه نقیساندن لی ب (تی) تی به‌خوندن ههر وه‌کو (ص) و (س) کو فه‌رقئ ناکه‌ن د نیف به‌ینا وندا (د قافیه) دا وه‌ک مه‌سه‌لا (دال) و (تی). دبارا شاعرین کورد نه‌قاهه ب (جائز) زانینه لی شاعرین عه‌ره‌ب فی‌یه‌کی (جائز) ناکه‌ن.

(حسابئ نه‌بجه‌د) ئی یانی نه‌و حیسانی تی به‌ کرن ب حوروفین (ابجد، هوز،

حطی... تا دویمه‌یی یا کو د کتیباندا ب ناقتی (علم الحروف) قه‌ هاتی‌یه پی دبیژن حروفی (فافیطوس) ژى هه‌می (۲۸) حه‌رفن و هاتنه‌ بلاف کرن ل سهر ههر چوار طه‌بیعه‌ت (الطباع الأربعة) کو (ئاگر و ئاخ و با و ئاف) هه‌روسا هاتنه بلاف کرن ل سهر ههر دوانزه‌ بورجین فه‌له‌کی و هه‌روسا قوناعین (منازل) هه‌یف و وان ستیرین کو هات و چونئ دکه‌ن بو نمونه. (ئه‌لیف) مه‌رته‌باوئ ئاگره و (بی) ئاخه و (جیم) بایه و (دال) ئاقه و هه‌وسا دبیژن ئه‌لیف ژ بو ئاگر و روژ و بورجا حه‌مه‌ل و رونا‌هی به‌ چکو چواره‌ده حه‌رفین پی‌شیی ژ حورفین نه‌بجه‌دی حوروفین رونا‌هی (نورن) و ههر چواره‌ده‌ین دیتر بین تارکیئ (ظلمه‌ن).

حیسانی نه‌بجه‌دی دوغ درتزه‌ چیکر ناوئ ژ بو ئینانا مه‌نفعه‌ته‌کی به‌ یان نه‌هیلانا زه‌ره‌ه‌کی به‌ وه‌ک ساخکرنا نه‌خوشیی. حیسانی نه‌بجه‌دی جوداهی هه‌یه دگه‌ل (طلسم) کو هاتی‌یه گریدان ب علمی فه‌له‌کیاتی قه‌ وجودا هی ژى هه‌یه ژ علمی (وفق) ئی کوژ ره‌قه‌مان تیه‌ه‌ دروست کرن. دبارا کو فه‌قیی ته‌یران هنده‌ک ژ حیسانی نه‌بجه‌دی و علمی (تنجیم) ئی ژى زانی‌یه. دبارا حیسانی نه‌بجه‌د و وفق و طلسم:

ته‌ماشه‌ روپه‌را ۸۸-۹۳ بکه ژ کتیبیا (ذیل تذکره‌ اولی الالباب و الجامع للعجب العجاب) ذیل یا فه‌قه‌یه‌کی بی داوئ کورئ عمرئ نه‌نطاکئ بی کو خودانئ تذکره‌ اولی الالبابه و دگه‌ل وئ هاتی‌یه چاپکرن ل المكتبة الثقافية/بیروت.

(۶۷) «حرز» (زه‌ین) ا وئ وه‌ک (ذال) ئی نقیسی به‌ لی دمالکا دوا‌هیا وئ دا «حرز» ب (زه‌ین) ه‌کی باش تمام نقیسی به‌. (حرز) ب (زه‌ین) ئی راسته‌ چکو حرز ب مه‌عنا (نقشتی - نوشته) به‌. نه‌دوره وها بی (اسم و طلسم و حرز دین).

(۶۸) نه‌ دوره نوصحه‌تی «نصحتی» بی یان «قئ» زیده‌هاتی‌یه نقیساندن.

(۶۹) کیماسی دقئ که‌رتکئ دا هه‌یه نه‌دوره وها بی:

(دخه‌وین دبین باب و دئ) یانی دخه‌وین خودا دبین...

(۷۰) چه‌ند جاره‌کی په‌یفا «باندئ» هاتی‌یه د (به‌ر صیصی عابد) دا مه‌عنا (په‌نا) به‌ یانی په‌نا بیه‌نه‌ به‌ر زاهدی و هنده‌ک جارار ژى مه‌عنا وئ بو من نه‌مه‌علومه یان باندئ ژ (بنده) به‌ و عه‌بد.

(۷۱) «یشمخ» ب (ب) ئی هاتی‌یه یاراست (یشمخ) ه‌کو ناقتی په‌کی به‌ ژ (اصحاب الکهف).

(۷۲) «ناسق» ب «نون» هاتی‌یه نقیساندن لی ژ به‌ وئ کو دگه‌ل قئ جه‌ی دگه‌ل مه‌عنا قئ مالکئ نه‌ته‌بایه له‌ورا نه‌ز هزر دکه‌م کو نه‌ف په‌یغه «فاسق» بی.

(۷۳) «گمره» نقیسی بو یانی (کومره‌ه) ب (کاف) لی یا راست «گومره» ه‌کو

په‌په‌په‌کی فارسی‌یه یانی ته‌وئ ری وندا کری.

(۷۴) ل نک من وهایه «نارنج له بانئ گونبه‌تن» مه‌خسه‌دا وی ته‌و‌یه کو نارنج کو
گرفته‌ره خوه ل سه‌ربانی گومبه‌تن نا‌گرئ نا‌سه‌کنئ چکو هه‌ردو و خرین و مروفتن
جاهل ژئ شیرهدت دگوئی ویدا رانا‌وستئ.

(۷۵) ئەف نیف مالکه د نیف به‌ینا دوو که‌فاناندا نفیسی بو پی دچی خه‌له‌تی که‌تینه
تیدا.

(۷۶) د ده‌ستنفیسی دا وهایه:

«کیم فهمی و فهمی و جاهل دکن» بی گومان هه‌له‌که زیده هاتی‌یه نفیسانن یه‌ک ژ
هه‌ردو «فهمی و» زیده‌یه.

(۷۷) «خملا و بکن» هاتبو یه نفیساندن.

(۷۸) «پرنچک» هاتی‌یه نفیساندن لی ب هزرا من (پرچک) یانی پرچا سه‌رئ وئ
چه‌نبره یانی خه‌له‌ک خه‌له‌که.

(۷۹) «نافتی» ب (نون) هاتی‌یه نفیساندن د ده‌ستنفیسی دا یاراست (بافتئ) یه ب
(بی) «بافت» ب فارسی ب مه‌عنا چین (نسیج) ه و مه‌خسه‌د ژئ قوماشه.

(۸۰) مه‌نزانئ «مداه» چی‌یه لی نه‌دوره (مداه) به‌عنا (مدح) بی.

(۸۱) «شالگه» هاتی‌یه نفیساندن. هه‌که شالگه بی مه‌عنا ته‌ختی شاهه چکو‌گه‌ه
(گه) ل فارسی دا بو ته‌ختئ شاه تی یه گوتن.

(۸۲) «لوکبا» ب (لام) ی هاتی‌یه نفیساندن لی ته‌شکه‌ره‌یه کو که‌وکه‌با (کوکبا) یه.
که‌وکه‌ب یانی ستیر.

(۸۳) «تجار پروه» هاتی‌یه په‌روه یانی بی باکی یانی خوژئ قه نه‌دا.

(۸۴) قائم ل ری: یانی د ریبا خودیدا هه‌ر نمیژ دکر د شه‌قان یان ژئ بی کو د ریبا
خودیدا وه‌ستایه و بی طاعتیا خودئ ناکه و ب هه‌ردو مه‌عنان دبی.

(۸۵) «نیموان» ب (نون) هاتی‌یه نفیساندن لی دیاره (لیمو) ه یانی (له‌یون) ه کو
(لیموان) ه یانی (لیمو-له‌یون). دار و به‌رئ لیمو نیزیکی پرته‌قالت یه. «نیم»
ژئ داره‌کی مه‌زنه ل هندستانی هه‌یه ب به‌ره و بیه‌نا گولین وئ ژئ خوه‌شه وه‌ک د
(فرهنگ عمید) دا هاتی‌یه لی ته‌فاهه باوهر ناکه‌م ل ته‌دبا کوردیدا ب کار هاتین
و (نیموان) ژئ پی ناچی ز «نیم» ئ بی چکو هه‌که وا بایه بی بگوتا (نیمان)

(۸۶) ته‌فه ئیشاره‌تی ئایه‌تا قورئانی یه «آلسٔ بریکم قالوا بلی» مه‌خسه‌د ژئ (روژا
قالوا به‌لائ) یه یانی خودئ ژ روژا (قالوا به‌لائ) قه ل ته‌هینبا به‌رصیسی نفیسی
بو کو بی به‌نده‌واری وئ کچی و بکه‌فتن د گونه‌هی (زنا) ئ دا. یان بیژین بی
مه‌حبوسئ ته‌قینا وی.

(۸۷) یان: (ته‌و داد ل شیخ گرتی برین).

(۸۸) «لعاب‌دای» هاتی‌یه نفیساندن د ده‌ستنفیسی دا.

(۸۹) سئ جار «بیم» دفتی مالکئ دا هاتی‌یه و سئ «بیم» د مالکا پاش ویدا
هاتی‌یه. ئەف په‌په‌ (ببیم) ه یانی ببیژم.

(۹۰) په‌په‌که دفتی نیف مالکئ دا زیده‌یه ب هزرا من په‌په‌شا «زه‌ر» زیده‌که‌تی‌یه
تیدا.

(۹۱) «گوناه» ب (نون) هاتی‌یه نفیساندن د باتی (کوتاه) ب (تی) ئ.

(۹۲) «زه‌د» هاتبو یه نفیساندن لی خه‌له‌ته.

(۹۳) خه‌له‌ت دفتی که‌رتکا هه‌دا هه‌یه.

(۹۴) ب هزرا من «پیره بابئ» یه و هه‌روسا ژئ ته‌ز هزر دکم نیف مالکا پیتشی وها
بی:

«ته‌ز نزانم فی جه‌وابئ»

(۹۵) ژ به‌ر کو من نه‌کاری قئ په‌یفتی زه‌بت بکه‌م من وه‌کو خوه نفیسی. پی دچی
ته‌وه‌ل جار نفیسی بی (اختیار) لی پاشئ کره (اختمار).

(۹۶) ب هزرا من «م پی کرن» ه هه‌ر وه‌کو کیشا شعری ژئ وها دخازئ.

(۹۷) «دفتی» یان «رقتی» یانی ره‌فتی یه. ته‌گه‌ر ره‌فتی بی دبی «برصیص گرن» بی
یانی ته‌و ره‌فتی و به‌رصیص گرتن.

(۹۸) زیبه‌ند: یانی (سیر به‌ند - سیر به‌ند - سحر به‌ند) یانی سحر باز یانی حیل
که‌ره. شاعر دبیژئ ره‌نگی وی وه‌ک بی سیر به‌ندا بو.

(۹۹) د پیتشا نفیسی یه «بی خاتری» پاشئ کره «بخاتری».

(۱۰۰) «مفر» ب (فتی) هاتبو یه نفیساندن لی ژ مه‌عنا وئ تی یه زانین کو «مقر» ه
یانی ب (قاف) ئ یه.

(۱۰۱) «کفی» ب (فتی) هاتی‌یه نفیساندن د ده‌ستنفیسی دا لی پاراست (کفی) یه
یانی ته‌میری وی بی ب ته‌بیه‌ض ب که‌فتی و بی ب جیه‌ بینئ.

(۱۰۲) ب هزرا من (دال) زیده‌یه و یا راست «خه‌ونئ دینت حاکمه»

(۱۰۳) م نه‌زانی مه‌عنا «فته‌تیش» چی‌یه گه‌لو دبی ژ دو په‌یقان پیک هاتی‌یه ژ (قه) و
(تیش). یان ژئ ته‌و په‌په‌ (فنیش) ه یانی دبیژئ به‌ند و بازنین ژ من قه‌که‌ن
چکو زیف و زیر ب کیر میریان نابئ.

(۱۰۴) ئەف دو که‌رتکین دو‌یماهی پیتش و پاش بیون.

(۱۰۵) خالا (نون) ئ نه‌هاتبو یه نفیساندن.

(۱۰۶) «فکشت» هاتبویه نقيساندن لي تي به زانين (فهگهشت)ه ياني فهجنقي ژ خهوي يان زفري ياني هشيرار بويان (فهگهست)ه ياني پاشقه چو کو نه دوره نهفه راستر بي.

(۱۰۷) «ثوي» ب (تي) د نيث بهينا دو کهفاناندا هاتي به نقيساندن و په يقه ک ژي ل سهر ويرا هاتي به نقيساندن نه دوره

«بعل» بي کو په يقه کي عهري به ياني بوژن و ميرو ژي تي به وهک په يقا (زوج) کو بو ميرو و بوژن ههردوان تي به. (ثوي) په يقه کي عهري به و ب مهنا (ژن)ه و مهنا وي دقي جهي دا درسته ياني بهر صيص ديبيژي: ژن نه کاري منه.

(۱۰۸) «ينگي» هاتبويه نقيساندن. نه ز نزانم مهنا وي چي به نه دوره خهلهت بي و بدنکي بي ياني (ب دهنگه مهقه).

(۱۰۹) خالين (تي) يا «سهر راست» نه هاتبويه نقيساندن.

(۱۱۰) «بي عبارتي» ياني راست و راست بقی عبارتي ل گهل بهر صيص ناخافتن و ژيرا گوتن (ههيا که ذاب) ياني ههيا دهره وين.

(۱۱۱) نقيسي به «دل سعا» و دژير دا نقيسي به «اي سعي» ياني دل سه عيا کورنتي دکي لهورا مه زاني کو ياراست (سعي) (دل سه عييا) به.

(۱۱۲) «سودار» هاتي به نقيسين لي نيا داورست (سهودا) ب گورا کيشا عهروز (عروض) اي ژي (ر) زيديه.

(۱۱۳) «اشکره» نقيسي به نهکو (اشکرا) ب نه ليفي به وهک «ماجرا» و «بشرا».

(۱۱۴) «بشرا» ب (شين) اي هاتي به نقيساندن نه دوره يا راست «بسرا» بي ب (سين) اي ياني بهر صيص (ب سهر) فه هلاويستن يان ژي (ب سهر) (ب سهر)ه ياني ب سهر ي هلاويستن.

(*) خهلهت که تيه د نيث قی کهرتکي دا چونکه لهنگه.

(۱۱۵) لهنگي دقي نيث مالکي دا ههيه.

(۱۱۶) «نينه» هاتبويه نقيساندن و نهوژي مه خسه دا فه قبي تهيران تينک فه دده به لکو يا راست (بينه) به ياني شهيطن ژ بهر صيص را ديبيژي سه جده بو من بينه.

(۱۱۷) «رته» ب (ري) بي يان «دته» ب (دال) اي هاتي به نقيساندن. (ره ته) ياني بچي.

(۱۱۸) «بينايي» هاتي به نقيساندن ياني ب (بي) اي. مه عناوي بو من نه روهنه نه دوره (بينايي) بي ياني نهو عابدي وهعهده و وعود ژيرا هاتي به دا بين ژ تالبي شهيطني فه يان (بينايي) به.

(۱۱۹) «فروار» هاتي به نقيساندن. نه ز نزانم مهنا وي چي به نه دوره نه مه په يقه

(خروار - خهروار) بي کو مهنا وي ب فارسي (باري کهر)ه و دقي جهيدا ژي ديبي ياني نهو ههفتي و يهک سال يان نهو ههفتي ساله ژ طاعه تي بهر صيصي وهک باري کهر بو ياني بهر صيص وهک کهر هک باره کي هلگري و ابو و نو فه يده ژ طاعه تي خوه نهکر و نهفا ههژي نيشاره تي قی نايه تا قورناني به:

«مثلهم کمثل الحمار يحمل أسفارا»

(۱۲۰) «بر» هاتبويه نقيساندن مهنا (به) دقي جهيدا نه خوه شه لهورا نه ز هزر دکم نهو په يقه «پي» بي ياني شاعر ديبيژي هون خزمه تا خو يا پي ياکو ههوه ژ بو خودي کري ب گونه هه کي وندا نه کهن.

(۱۲۱) سهر ي (کاف) ا «پادشاهکي» نه هاتبويه نقيساندن.

(۱۲۲) «خودي نيه» هاتبويه نقيساندن نه دوره (خودي نيه) بي ياني خو په رستن (عجب و تکبر).

فهره نگوک

ثا

ثاتی: تی، یه، تی. په یفه کی عه ره بی یه.
 نازری: توپه بو، عه نری.
 ناصی: ناسی، ناسی و سهخت.
 نافرې: (روژا کو نادمه نافرې) یانی هاته خولقاندن.
 نانجا: فیتجا، نهوجا، ل ویدی.
 ناواکی: ب ناواکی: یانی ب ته خلیته کی.
 نهر: نهگر.

نه صفا: مروفتین قه نچ - مروفتین قه نجین خودی بین بزارتین.
 نه لخناس: شهیتان. چکو چاخه به حس و ذکرې خودی تی یه کرن خو پاش قه دده یانی
 خو پاشقه تیخی.
 نئس (انس): مروث - به نی نادمه.
 نه وتاد: چینهن کن، دهسته یه کن ژ قه نجین خودی ژ قوطبان مه زنتین.
 نوستکار: هوستاکار - هوستا.
 نیلان: مار گه لک جارن مه خسه د ژئ که زی نه که زین دل به ران.
 نیوان: هیوان - نه یوان.

ب

باندی: به نده - عه بد، خزمه تکار
 بیتم: بیتم.
 بهرات: شهف بهرات شهفه که ل دهه روژین دویمه هیکې دایه ژ هه یفا رمه زانی ب
 عه ره بی ناقی وی (لیلة القدر) ه. بهرات ب مه عا فه رمان ژی تی یه یانی نه و
 نقیسینا ژ تالیی سولتان فه بی.
 بکر: کچ - کچا عه زه ب.
 بنیاد: بناغه، نه ساس.
 بی سه رومایه: بی سه رما، بی ره نس مال یانی، ده وله مه نده.

پ

په ره یز: پاریز - پاریز کرن ژ هنده ک خارنان.
 پسان: کوران. پسمام یانی کورمام ژ په یفا هاتی کو په یفه کی فارسی یه یان بیژین
 ناری یه.
 په ند: شیرت، نه و گو هتین کو عه قل و شیرت و هک گو هتین پیشیا.
 پیر: ریه ر - ریه ری ئایینی وهک شیخی ته ریه تی و پیری ئیزیدیا. مه عا مه زناهی
 ئ د په یفا (پیر) دا هه یه بو هه می شیخه کی نابیزن (پیر) چونکی پیویسته گه لک
 مه زن و ب ناڅ و بانگ بی نه و جا هه که په یفا «پیر» ی بو وی ب کار بین. پیر ژ
 شیخ مه زنتره ل نک ئیزیدیان.

ت

ته قران: ب هه قرا، ته قره.
 تلاوت: خوه ندنا قورثانی یه.
 تور: تورا ماسیا پی دگر.
 تیمار: دهرمان کرن، تیمار کرنا هه سپی یانی محه س کرن و پاقر کرنا وی. ب نه سل ژ
 قی په یفی هاتی یه یا کو ب مه عا دهرمان کرن بویه.

ج

جان: گیان (روح)، جن - نه جنی.
 جهذب: (جذب) جهزبا صوفیان نه و هیه کو پکه فن له رزی و ره جفی. دوی چاخه غهیری
 جهزبیدا نکارن هنده ک تشت بکه ن وهک د نیف ناگردا رودن و پرنگان پیخنه خوه و
 شیشان ل زکی خوه بدن.
 جهما: جقین. ژ په یفا (جمع) عه ره بی هاتی یه.
 جهود: عبادت کرنا گه لکه ژ نمیز و خوه ندنا ورد و سه له واتان و رونشتن به ره و قبله
 بی دهنگی ژ بو ته فکیر کرنی.
 جیب: به رویک
 جیری: جیران.
 چو: تو. ل ده قه را مکس و وان و شاخا هه کاریا دبیزن: چوجار... یانی توجار...
 چیژ: کچ، فه رخکا چویکا.

ح

حال: حال و حه وال، حال ژى ټووه په كو صوفى بكه قى جه زبى و هنده ك ټاخافتنان بپيژى
كو مروث نزانى مه عنا وان چى په لى من ديتى به كو صوفى ل هه ف دگه هن. پى
دبيژن (عزمانى حال).

حه بيس: پى كو د خلوته كى دا دميينى و دهرناكه قى يانى مه حبوس هروسا بو ټو
كه سين د حه بسخانيدا ژى تى به گوهن.

حوججهت: (حجة) به لگه هينان، ده ليل هينان.

حزر: نقشتى - نوشته.

حشمهت: مه زناهى.

حصار: جهى قاهيم وه كو كه ل ه و په سارى كه قرينى ټ بلند و قاهيم ټه فا هم ژى د
كورديدايه لى (حصار) ب عه ربه ب مه عنا مو حاصه ركه رن تى به.

حه به ش (خال حه به ش): يانى خالا رهش وهك ره شاتيا خه لكى ولاتى حه به شى

خ

خاشعان: مروثين ژ خودى ترس.

خاص: تاييه تى، مروثى قه نجى خودى.

خرقه: جله ك يى صوفيانه ب قه دهر چا كيت دريژه ب سه ه مى جلا ندا ل به ر دكه ن
جله كى گروزي به و نه ته نكه. من خرقه ل به ر سه يدائى خود يى زانا (مه لا حوسه بينى
مارونسى) ديتى به ل به ربا شنگالى و نهوژى ل نيث ټيزيدبان خرقه مايه و ژ هريى
يان مه رهى تى به درست كرن.

خه شيهت: ترس، ترسا خدى

خه صم: هه قپك.

خورشيد: روژ.

د

داف - داف: دافا كه وان ژ موسى دو يقى هه سپان دروست دكه ن ژ بو گرتنا كه وا به
كرمانجى خارى (داو).

دانا: زانا.

دلوق: حال و په رگالا صوفيانه وهك د فهره نكا جگه ر خون دا هاتى به.
ده واء: دهرمان.

ديباچ: قوماشى هه قريشمى رنك رنكه.

ديتم: روئى - دهم و چا ف - رومهت

ذ

ذكر: خوندا تايهت ورد و دو عايه، بير نينان.

ذمهت (ذمة): كه فالهت، ټه مان، عهد، بهخت. ل سه ر ذمه تا وى به يانى ل به ختى
وى به ل سه ر به ختى وى به.

ر

راجح: ره خه ك ژ ره خه كى ديتر گرانتير بين وهك ره خه ك يى شهينى گرانتيرى ژ ره خى تر.
راجح بو وى ټاخافتنى يان ره ئيى ژى تى به گوهن كو ژ ټاخافتن و يان ره ئيه كا ديتر
قاهيم تر و راستر يى.

راضى: رازى.

رؤيه (روئيهت): ديقن، خه ون.

ره بهن: ټه و زه لامى ژنا وى مرى بين، ب هزرا من ژ پيشا ره بيان (ربان) هاتى به ره بيان
ژى ټه و كور يان ټه و كچه مه سيحى به كو خوه فروه تى به خودى و ل ديزى دژى و
هه كه كور بين ژنى ناهينى و هه كه كچ بين ميتر ناكه. هه روسا ره بهن بو مروقه كى
فه قير و هه ژار ژى تى به گوهن.

رجالهك: زه لامهك (به رصيى رجالهك بو د شام...)

ره خ: به ركه به كى يى شطرنجى به.

ره مال (رَمال): ټه وى ره ملئ ټه د گرى بو مروقه كى ديتر هه تا بزاني طالع و به ختى وى
يى چه وابه و يان چه وانه.

رند: سپه حى و جوان

رو: روژ، رو - دهم و چاو

روهن: رونك

روسياه: رو رهش

ریاضهت: د ته صه ووف دا نه و په مروهه ک خو گله ک زه حمهت بده ب عباده تی څه و
ذلیل کرنا نه فسا خو څه ژ عباده تی گله ک ژ کیم خارنی و پوشینی جل و بهرگی
گروزی و کیم بها و بی دل کرا خو.

ز

(زه باد) تشته کی بیهن خواهه وهک رونه (دهن) و ره شه دهنده ک ده قرین هندستان و
ولاتی حبه شه دا ژ حبه یوانه کی کوژ کتکی مه زتره تی به درست کرن کوناقی وی
(زه باد) ه و زه باد ژی ژ گوها روکی ژیر چه نه کا وی (کووه ک گوها روکین ب هنده ک
په زانغه هه نه) تی به درست کرن. ته ماشه فرهنگ عمید بکه د به حسا (زباد) دا
هه وسه تیدا هاتی به کوژ (ترشح) ا گوها روکی وی حبه یوانی درست دبی.
زشت: کریت (قبیح).

زه غل: ده غل وهک زیوان و هه ر گبیا به کی ب درک و یان بی درک کو د نیف ده خلی دا
هشین بی، زه غل مروقی سست و خاڅ و بی و هجه.
زیبه ند: سه ر به ند- سیر به ند- سحر به ند- سحر باز.

س

ساتا: چاخا- چاچن، گاڅا.
سامری: (رهنگ سامری) یانی وهک سامری به. سامری ژی وهک مه شهوره ساحر ده ک
بویه د چاخن نه بی موسی دا.
د(منجد في الاعلام ل ۳۴۶) دا هاتی به:
(السامریون) خه لکی ده قهرا (سامره) نه ژ (فلسطین) ای یا کو پایته ختی وی (سامره)
بویه یا کو باژاری (نابلس) دجهت وی دا هاتی ناڅا کرن. هه روسا (سامره)
جه ماعه ته که ژ جوهیان مه سه ب (مذهب) ه کی جودا هه نه باوه ریان ژ بل هه ر پینج
کتیبین موسی (أسفار) نینه بین کو بناقی (تهورات) څه نه. عباده تی خو به یان ل
چیا ی جریزم (جرزیم) دکهن کو د باشورا نابلسه نه دوره نهو (سامری) ای کو وهک
ساحر ده هاتی به ناس کرن درست که ری مه زه به بی (سامری) بی.

سپیل: سپلاک، قوم، لم به عه ره بی (رمل).

سیمما: رهنگی رو، چونیتی روی مروڅ.

سو-سوئ: عه نری، غه یدی دبیژن فلان ژنک (ب سو-ب صو) هاتی به یان عه نریه ژ

میبری خو و چویه مالا باقی خو.

ش

شام: ئیفاری، چاخن روژ ناڅا.

شبه: شه څ.

شهبانده: شه متانده. هه که مروهه ک پی وی ژ به روی بچی و بکه فی دبیژن شه متی و
شه بتی لی ب (طی) شه مطی و شه بطی. شه بتانده یانی ل ناڅ و هردا (ل خونتی
شه بتانده) یانی ل خونتی و هریو.
شه پال: رنده، یان گله ک سپه چی.

شه حتانده: ژ ریبا راست ده رکر، هه که مروهه ک پی وی ژ زک ماکی سه قهت بی یانی
ئیش نه که ژیرا دبیژن شه حته، هه که مروهه ک پی وی خو هه که ت و نه رز نه گرت و
که ت دبیژن پی من شه حتی و که تم. رهنگی وی شه حتی یانی زه ر بو، چو.
شه مرانده: واز هینان و به تال کرن (ناشه مرئ) به تال ناکه. واز ناهینتی.

شه مل: شه ملکه نهو میزه ره به کوژن تاقیژن سهر پشت ملا خو و ب پشتا خودا به رد
ده. هنده ک ژ مروقی دینی ژی که فی به ک مه زن تا قیژن سهر ملی خو و پیڅه به ر
دده وهک شه ملیک و نه وه ژی شه ملکه. هه روسا بو سجاده کا نمیژن ژی دبیژن
(شه ملیک).

شه ه طوطی: طوطیا ژ هه می طوطیان سپه چی تر یانی شاه طوطیان. طوطی طوطک
ته بری طوطی به کوژ بهر سپه جیتا هیا وی ته شبیهی نه قینداران پیڅه تی به کرن.
شوم: مروقی نه ره حته و نه سه کنیه ژ (شوم) ا عه ره بی هاتی به. ژ بو هیستر و هه سپی
سڅک ژی دبیژن (شوم).

ص

صه ح دکئی: (سه ح دکئی) یانی گو ه لی دبی و دبه یسی، سه ح دکئی یانی ته مه شا دکه و
به ری خو د ده بی. تی به گو هتن دوکتور سه ح دکه نه خو هشی یانی (فحص) دکه.
صیه ت: (ژ صیه تی) یانی ژ زاروکا تیبین، ژ بچو تکا تیبین.

ط

طه حل (ته حل): تال.

طه‌نی: ته‌نی - ته‌نیا ره‌ش.

طور: چیا، چپای (طور سینا) ووشه‌یه‌کی ئارامی‌یه.

ع

عاج: هه‌ستی‌یی فیلیتی.

عبره‌ت: ته‌جره وهرگرتن ژ ئیشه‌ک بیان کاره‌کی خراب و ب زهره‌ر.

عصا: کوپال، هه‌ر داره‌ک کو مروف ب ده‌ستی‌ی خوه بگری.

عود: دار، عود داره‌که ل هندستانی هه‌یه بیته‌نا دوکه‌لا وی خوه‌شه له‌ورا د چشاتاندا

تیخن نیف ئاگری هه‌تا بیته‌نا خوه‌ش بلاف ببن، عود ئامیره‌کی موسیقایه وه‌ک

د(فرهنگ عمید)دا هاتی‌یه.

عه‌نیه‌ر: تشته بیهن خوه‌شه ژ رویتی‌ی یان مه‌عدا ته‌خلیته‌کا ماسیا درست دین وه‌ک

د(فرهنگ عمید)دا هاتی‌یه.

ف

فراسه‌ت: هزرا تیژ. وه‌ک مروقه‌ک ژ دیتنا مروقه‌کی دیتن بزانی ته‌بیعه‌ت و ئه‌خلاق و

نیه‌تا وی چی‌یه.

فهیت: شهرم، شهرم کرن.

ف

فه) ب مه‌عنا (د) دشعرتین شاعرین که‌قننن وه‌ک مه‌لای جزیریدا تی‌یه. ته‌یران

دبیژن: «ماکه‌س فه بیرتی باب و دا» یانی ماکه‌س دبیرتی...

فر (ل فر): قنیدن، ل قنیدن.

ق

قه: قه‌ت (قط)، مه‌لای جزیری دبیژن:

«قه دبت وه‌ک ته شه‌پالی نه د شام و نه د شهرق

کی نیشاندا د جیهان مثلن ته خوندکار و شه‌هی

یانی قه‌ت دبت وه‌ک ته شه‌پالی... مه‌عنا پرسین (استفهام) دوئی رستی (جمله)دا

هه‌یه کو (قه) تیدا هه‌بی. یانی (ما قه‌ت دبت وه‌ک ته شه‌پالی...) ته‌مشا (قط)

بکه.

قصن: قسه (قصه) و حکایه‌ت.

قه‌ط (قَطُّ): هه‌یج جاره‌ک، تو جار. قط د عه‌ره‌بی دا بو چاخنی بوری (ماضی)یه ب

عه‌کسا په‌یفا (أبدأ) تی‌یه گوه‌تن (لم أفعل ذلك قط) و ناین گوه‌تن (لن أفعل

ذلك قط). یانی دگه‌ل چاخنی بوری ی‌یه.

قه‌نج: باش (چاک).

قولزوم: ده‌ریا یا سوهره (البحر الأحمر)

ک

کابوس: نه‌فس ته‌نگ بونه‌که د خه‌ودا مروف هه‌ست ب خه‌نقاندنی دکه.

کاس: کیماسی - کیماهی.

کاشانی - کاشانیا: جل و به‌رگیتن ژ قوماشی بازارنی (کاشان)ی ل ئیرانی د هاتنه

دروست کرن.

کسوه‌ت: جل و به‌رگ.

کلابان: جه‌معا (کلب)ه یانی سه‌یان.

که‌لات: قه‌لات-که‌له (قلعه).

که‌نیشک: کچ.

کوپه‌ک: سه-سه‌گ. په‌یشه‌کی تورکی‌یه که‌تی‌یه د نیف زمانی کوردیدا بوو سه‌ی نیره‌کو

بالغ بی.

کوتاه: دویماهییک، ب دویماهی هاتن.

کوفی: کوفیا ژنان کوم و که‌یفا سه‌ری وانه.

کوه: چیا

گ

گومره‌ه: ری وندا کرن، ری وندا کر.

ل

له‌عل: ژ که‌قرتین بهادار ره‌نگی وی سوهره وه‌ک یاقوت. له‌علی به‌دخشان ب ناف و

بانگه ته‌ماشه (فرهنگ عمید) بکه.

لقا (لقاء): گه‌هشتنه هه‌ف.

نہی (نای): بلور (شمشال)

ھ

ھه ٿران: دگھل ھه ٿ.

ھيلبه يي: ٿه جنقي.

ھلڪري: ياب گوري و شوعله وهكو چرا ھلڪري، يا گهش.

ھهوا (ھوي): نھفسا مروٿ: ياني وهك نھفسا مروٿ ياني دلج مروٿ بچي وان

تشتين نه باش و يان وان تشتين دونيايي بين كو مروٿين قه نجيٿن خودي خود ٿ وان

دور دڪهن.

ھيٿ: ھه تا ٺھو. تي يه گوتن: (تو ھيٿ نه چوبي)

و

وجهت: نالي. (ٿ ٿي وجهت ٿه) ياني ٿ ٿي نالي ٿه.

وهرهع: ته قوي، خود دور کرن ٿ تشتين حرام و مھكروه.

وھععت-وھععتي: روداو- (حادثة).

ليب: حيله. لبيان لي دڪه ياني حيلان لي دڪه.

ليٿ: ليٿ - لهيٿ.

م

ماجره: سهر هاتي، ٺهوا رودايي و قهومي.

ماوهر: ته خليته كا بيٺن خوشا يه وهك مسكي.

محنهت: دهر و بهلا و زهحنهت.

مزگهت: مزيهفت - مزگهوت.

مشتان: رامالي، ل بهر خوهر وهك لهي تشتان ل بهر خوهر ديه.

مهصلهت: مهصلهحنهت.

مهدهر: مهدهرچي (شفاعة) كهر.

مورهبيي (مريي): بيٺو بچوٺيكي د عهلميني ٺه خلاق و عادهت يان باش و ههر وهك

خوهندن ٿي، (مريي) ربيهر و مورشيد، خودان كهر.

مورهصصهع (مرصع): ٺهو تشته به كو هاتيه خه ملاندن ب تشتين وهك عه قبيق و

مهرجان و ياقوت وهك تاجين مهلكان (تاجا مورهصصهع).

موعتنه كف: (اعتكاف) ٺهويه كو صوفي يهك بكه ٿي خلوي و نميٿ و عبادت بكه و

كه م خو پيشاني خه لڪي بده وهك خو حه بس بكه دخلوه تي يان دمزيهفتي دا.

موغاره: شكهفت.

ن

ناحه مي: ناحه وي، صه برا وي نايي.

نازه نين: شوخ و شهنگ.

ناقص: مروٿي كيم، بي قيمهت.

ناگهان (ناگهان): ٿ نشكٺه. ته ماشه (المعجم الذهبي) بكه.

نهجد: پشكه كه ٿ جه زيرا عه رهي.

نه دامهت: پوشماني.

نه هه موار: نه ريك نه ل هه ٿ هاتي.

نوڪته: ناخافتنه كي كورت و خوهر وهك ناخافتنين مهلاي مه شهور و (بههلون

كوتيسي ٿ ولايه تا وان).

سەرچاوهكان

- ۱- جگهر خوێن فههرهنگا جگهر خوێن.
- ۲- حسن عمید / فرهنگ عمید ب فارسی به.
- ۳- خدر پیر سلیمان و خلیل جندی / ئیزیدیاتی ژ چاپکراوهکانی کوری زانیاری کوردی ۱۹۷۹ .
- ۴- مهلا خه له فنی بافهیی / دهفتهرین وی یین دهست خهت ب ناغی (گول شهردان) فهنو ژ چل دهفتهران زیدهترن و لهسه و هسیهتا وی بو من هنارتنه.
- ۵- ذیل تذکرة اولی الالباب والجامع للعجب العجاب، دگهل تذکرة اولی الالباب هاتی به چاپ کرن ژ نالیی المكتبة الثقافية - بیروت. ناغی دانهری وئ نهاتی به زانین لی قوتابی بهک یی داود الانطاکی یین خودانی تذکرة اولی الالباب بویه.
- ۶- صادق بهاء الدین / هوزانقانی کورد - کوری زانیاری کوردی چاپ کره د سالا ۱۹۸۰ دا.
- ۷- عبدالرقيب يوسف / ديوانا کرمانجی - مطبعة الاداب ل نجف ۱۹۷۱ .
- ۸- دوکتور عزالدین مصطفی رسول / الواقعية في الأدب الكردي چاپی صیدا.
- ۹- فهقیی تهیران / شیخی صنعانی: چهند دانهیهکی دهستنقیسی ل نک مه ههیی.
- ۱۰- محمد امین ههورامی / فهرهنگی ئیریهن قاج ۱۹۸۷ .
- ۱۱- دوکتور محمد التونجی / المعجم الذهبي. فارسی - عه ره به یه.
- ۱۲- ناجی زین الدین / موسوعة الخط العربي بغداد ۱۹۸۴
- ۱۳- المنجد (المنجد في الاعلام).
- ۱۴- شیخ نورالدین بریفکانی / ذخرة السالكين: دانهیهکی دهستنقیسی له ۲۴ ته موزا ۱۹۷۹ دا ل گوندی کویه قران ل دهشتا ههولتیری مه دیت د نیف پاشماوهیا نامه خانا شیخ نوری شیخ هادی گرده شینی دا. د روزنامه العراق روزا ۳/۴/ ۱۹۸۰ دا گوتارهک مه دبارا ویدا بلاف کرن.

پێست

- 3 پێشهکی
- 5 د بارا فهقیی تهیران دا
- 5 فهقیی تهیران ل جزیری
- 6 فهقیی تهیران و فنک
- 7 مه درهسا فهقیی تهیران
- 8 خلوهتا فهقهی تهیران
- 11 فهقیی تهیران و هیشهت و دانینا بهر صیصی عابد
- 13 تهیران د نیف بهینا میری جزیری و میری میکیسی دا
- 15 ناز ناغی طهیران
- 16 فهقیی تهیران و فهقیی دهشته توا
- 17 فهقیی تهیران و توما
- 18 په سنا دهستنقیسا بهر صیصی عابد
- 20 بهر صیصی عابد و شیعرا رستک (تسمیط)
- 24 ناغی دانهری کتیبی
- 24 نیفه روکا قی کتیبی
- 26 ره یین سه رهاتییا بهر صیص
- 28 سو دو فهیدیین سه رهاتییا بهر صیص
- 30 دهقی کتیبی
- 73 په راویز
- 87 فه رهنگۆک
- 97 سه رچاوهکان

پیشکش کرن

پیشکشہ ژ بو گیانی پاکی شہسواری کہلہ پورا کوردان د
کوردستانا باکورد ا شاگری من بہہ شتی مہلا خہلہ فی بافہ بی
بہ خشکہ ری دہستنیسا بہر صیصی عابد

ونینه‌ی چه‌ند لایه‌ی دایره‌ک
له‌ی کس‌نوسی به‌ر صیصی عابد

له بدی دنا فکوه که بیغم بلایا بکره کی
 را ظاهری کمر زکره که داشتند نیت محبت
 خوی بلسر حاصه و ربه دروغ صوغه
 او سجا حریه نگه نامی خلی بلسر ظاهری
 نیرنگی بر عیضا بوری بحجتا عمارت
 وی عمارت بر حسب کبر بر قوی کرم جبر
 تبدل و قید جلد و لیسر که ظاهر بی شهنش
 ظاهری و حدس جلا بود تری و کمال و کمال
 دیم قرصوبه یازده لب لبای و هفت
 لبیا گون شطرنج دالت بکت حیلان و الحان بکت
 کی دی برنگه وی ناگینک نامی بی کوی لوهی
 طاعت در هر دگرسی فلان نامی فطرس
 سفند زردی نامی فطرس هر معنی کوی فطرس
 استگره بر صیغ دین و درو آژانار خوی
 ماره عاقره دین شینج حیا در دکتی
 شینج دگر فکوه خیال می ندی کسی بی حال
 اوتی زحور دانی اهل فضل اتم
 او در بی زشامه اوتی فطری زما سده
 لازم چینه سلامه ما الا کی ستم
 شینج از خیالی و فصاحت کوی زحور فخر کرم
 وی زحور دانی غنت کوی جو لهدر اعانت
 گمان دنا اختلاف کوی با ارب هانه طوقر
 هر روان خویش اعتکاف کوی زحور ز فطری کرم
 صوفی توحید عرفان بدلی خوی کوی بهر آن
 ام فیه بین قوی لغزاه ترجمان غفلت
 زبونی هر دو کوالاه زحور و البکی و مقلا
 ز فط و او نادور جلال زحور دانی غیبی
 خوندین خط شریفه ارب و ریزی طریقت
 جویه نینج بر حقیقت مقلدنا معرفتی
 شینج بویاقی خداب اف دین سوسو مایه
 می مقیم خوق و رحایه مام لسرف عارض
 نیت و زسنا رخامه دخت مایا خوی خوه نام
 هیز دین خوق و رحایه لهدی و ریاضتی
 شینج بقدر صیغ را بن کشته بد شینج در شینج
 قهر آذخمت در فغان بی لیسر سلطنتی
 درو جینی فینی مسلی نئی عانی فی عالمس
 و پیر خوه اونامی و در دانی طریقت
 فی شینج وی او سنا بکی نینج کنی جیایه ک
 با دروغ بلایه ک ایس مبه در تعلقت
 دنیا به بر تعلقت شینج فوی و دولته
 لبیک معیران کشته جاره دیکه مشورت
 جاره جاره با زان شینج خوه کرم صیغ حاشیک
 دا و خکت اساکین آنجا و آنجا
 اساکین درغ لازم بنیشا دغول قائم بن
 هوستا سراجیم بن زبوسمانی و سنا

بر صیغ دنا اذدی و کمر فقط کس بی شینج خوق کم
 دجر کس بر خوق خوه کمر نقصد کمر خوق
 شینج عمر دین ناگینک امر داری فطری حاصی دین
 بان خضر و بان البکی بن یا صاحبی توح
 شینج دنی یا کینج هر اس ابلیس کمر تکیر
 [یا خوق] بره نانی اگر می را کمر زینما صیغ
 صوفی درغ نا فکون درویشی دیر هر مام
 دی خوق کمر ز صایه کین زکره بن دینی خوق شینج
 نه در بار و پیش جاکم کمر در پیش
 کین تر بگر خوق زینش نه کفی دهلا کف
 ایمانی او قدره هر جی بیا و با و
 دینی بگر خوق قیرون دانی ریاضتی
 ارتویس را ضی دلی زحور دانی دهادی دلی
 عالم بغیر دین بنکنه و اشارت
 ارتویس سرچنگ دین نقیاسی دگر دنگ دین
 ها خاد و هفدنگ دین ز فط کوی حقیقتی
 ادرغ سیران و سیرا برکت احسا و خیر
 دانه از بی طبرک جینه مکی خدر
 ۹۹ دینت کس لعین ام لیسر ایچینه
 نه بی بین بقینه با و و صد فغان
 بر صیغ دین ادر دین دین کوی زحور جینج
 بیرو استاد مری ادر دین بین نقی
 کاز و مقلد محبتش جنگه و برهانه بلشتم
 بوب طبرک او زینش عیس بی شینج
 جاردی ز رنگی جانف در زینج صید کرم جانف
 بر بستر عیاشی نقی کورت بد اذ فغان
 زاهدی کینج هز اندس و سوزخ زستاند
 دلی کینج کینج کینج کینج کینج
 چیزه کینج کینج بلا بو خوک کینج غابو
 دنگ کینج کینج کینج کینج کینج
 گم و دانی کینج کینج کینج کینج کینج
 کینج کینج کینج کینج کینج کینج
 پیروزه طها اشرف با نای و ناموسامع
 مبلالقیای جنتی او فخر خاص کینج
 نینج و کینج و ارحام کینج دانا مقان
 ناچینه کینج کینج کینج کینج کینج
 خیر و کینج و کینج و کینج و کینج
 راست بو دروژا از لانه و میران زبالش
 از بر صیغ جوی کینج کینج کینج کینج کینج
 شینج ابلیس قبول کینج خیر کینج فصول کینج جو طلسا دین
 زعلا کینج ز هاف رو کینج کینج کینج کینج کینج
 عاقبت طمد ظرافه کینج کینج کینج کینج
 کینج هر دو بار کینج دکره مانوی مقان
 ماسد دین بولا سنا کینج مالک کینج جوامع
 زاهدی خیر و نوا بان هاسی کینج کینج کینج کینج
 کینج کینج کینج کینج کینج کینج

بسیار است

بار یا خلق نه هواره ز کوه توبه استغفار
 کو بگر بچن بختی شهر را که شمع بختی
 نه بخر و نه بپاقل پاشی بر صیحه بی آقل
 لوبی علم (من لده) فاصدها در راه مرن
 من آقا منار لوبسته هشیار من هر روز نه
 شیطان لنین بوکر امیر نیشانه در دست افلا بخر
 بی کس لب لبز لبز دکت بهیچان در بر دکت
 ونعی دکت ز ولادت بر صمیم قوی بی شادین
 حنا نبوسه نی نورا قریست کفر فتح صدود
 و خن خوی عالی دکت آقی لشمارای دکت
 خلق خودی تقدر دکت حج ملک لهن در بر دکت
 میره له هوی بعد میلای بکره لاهو فامنتیلو
 فطکس نذات مدرسه نشین هبغا چاردها
 دلان و حور ابهر حقه اندوه غز الا جاق ز
 خالی ره رنگ خفلا نایلا نوجوه خفلا ن
 بکر زرنگ حور بان سر داره رقا قربان
 کیز دکتی حکران صوره رنگ حکران
 اوانا کاشتهودام سنه طو لیا ابوان مقام
 اوانا ز کاوین معنیر شیطان رضو نه هاشم
 خیر زرنگ بیره کت سبی و ک خنر بوک
 شیطان بوه حج طازیه را هشت دگهد گازیله
 کوبله دوه بی برن ناز در عفتن هلی
 در همن کره مود و بان ار هانج باب و بران

حال کبر بر بسیار دکن دشت و بیانشی اردکن
 جاد را بیه خارمان بهیچینه بال عالمان
 آئینه زور خلق رهلا هندی همو اکما و فال
 حساب نول مشکربو دست لکشا با نزل دبو
 و له قدر نراج حال جیه همدان دگوت جا کافین
 اسم و هلسی جزین شیخ و ملازیم لکن =
 باشوان جزو کتا با ان الحناسی پزی حرا بان
 دحوی دسب باب وری وه دفعی حوی کت حد
 کار ایگی که با واک سری بشون با فک
 لا زم شیفته عینی حال و نزل او ی سینی
 سیغان دحوی دسب باب در عالموی بخوبین
 خوناکول دسب بخوت باخوی ز عالموی دگوت
 و بریز باطوی بر سیه خوه ناکووه اینشوی
 جارجاردکن در حکمی ظاهر دکن ناسرعبان
 خونه روان عاصد دبه با دخدمنا خا ندره
 خوناهوی سرعته دیننا محوم عودنه
 ای دنگ در عالم کوه ادهون دکن بکی زنی
 ندیر که کما مقول دکن صد حوی گو میر هود دکن نفس جنتو عود دکن
 حقتاسی گهدار مؤمن کرم ره قوی در هلسی شیرت دکن ناسکن تا رنج لباب کشتی
 کیمیا لبامی عافه انسانه تعلیم کامله رأبا هرنه اهلان مشکله خلق مدام دعفتن
 فیم کوز بر امیس کر باکی کترکی دین کر [خود کردن و خود بینی] ز کبر فهم و جهالت
 کیم فهمی و فهمی جاهل دکن رأی لبو عافتدکن گش بهوای دکن خمد کج و ربین
 را نونه خصلا و بکن کار کو باب وری بکن لا زم قوی دی چیسکی ز زین و دیر صین

در جاد

یک حار در زیری و در کنک کاشانیا نادر کن
 نیکه جلا ما ورد کن از این و بخور حسنی
 بجا کن صورتی کن زلفان سفید کن که بخورد قیامتی
 عود و زباد و عنبره مسکه گلاب و مامور
 جوانا پر بخلا چند به استمبلی عرو و از افق
 در جاک صورتی کن زلفان لبر لکان را فاک
 بخته و در با فاکه بخور هر روز قیامت
 تلبه جوهره الماک کن کوف زلفانی خاوری کن
 لغزق تا حله رس کن اف رنگه در زبار
 بعضی مده درسی سخن کونانگه درسی
 بال عابدی الله درسی هفتی کن قضیبن
 او عابدی سحر و زام سپهر غیر لغز و جرم
 بر سر و ادب بر نه سلام بغز یکی کن حضرت
 دریم قر ابرو هلال رنگه لکبا غز زید مثال
 کج و رفیق هفتی لبالا ایمن ز نرسا نهی
 او ناز کا خلق مستی بر صبر دور نا فکری
 شطرا رمله چو گر خدین فکر ز جهن
 خیار ز بر دمی فکر ستر سنا کجی ز زید کن
 با شیخ فی البروه کجی ز شفت و رحمن
 طایغ غریبه بر مده اجری دگل وان بوجه
 خبری مر صفا بله صده از حساب فضیله
 او عابدی قائم لری جاره نظر را بر در
 طبری ز شیخ هفتی فی اختیار کرفاقی
 فی اختیار پورا هلمه فکری دخطی کا نیم
 حرفا افین تر غالبه درسی نو ز نفس قده
 درسی نو ز خاله پروان از بهلنا رحمان و نیوان
 او بلبله وان بشکوان و در بود نور الفنی
 شطرا هفتی فاسده صورت کفر عما بو عابد
 و بر مبتلا کز راهه دل گون در با غز
 صحبت قلوبا کرم رکت صد مرقی بولا در م رکت
 اگر ز به شتر ستر رکت اناری می از حرفی
 او عابدی حیران و مست بندوب بنقدیر است
 شیخ اختیار چو ز کس استر مرقی و خلوت
 شطرا در قطع مکره دل آرمه لویه رکت
 باندی ز عیبها نو کجی موسی رکت شافع
 قطع مکره دنیا و بهر بنگه و زنا قتل و مبه
 کوله حیران بود هیه با فزیده بتوبی
 بنوبه در می اندی نرسر کجی جند هلی
 باندی نو ز می نرسر مده کجی کجی کجی کجی
 شطرا لبر صبر بود مکر نه فننگه هفرو غوه کجی
 جیا خو ز می نرسر مده کجی داخل بود دخطیبن
 پاک کوبلانو صداره قنلا کجی اولانتر
 داسر نکه باب و ز نرسر مده ز سپاسی
 هیا حدی فی آرس و ه در کجی نامرسی
 افی عیب لته نا فتنری قطبا خذ قیرت
 (حنا)

بای قوی او کبر دقت مادرش قصی زیره زبیت
 ایامی عظیم بستر نشینت و ملاحظه عین
 رنگه و عیالین در او لطر بق غنا سند
 کجی کشت و خونان شطرا در عرو ز باوی
 روز کوب بر صبر خفانه تقدیر لاج نطفاند
 با مرسی خدی کجی خفانه بر اری و خیا منی
 حبفا لطیف سکر بر را و بزی نیت گریه
 او در لشی گونج درسی رکتی کربذا غز فرقی
 لها بدای داغا بسیم تصویر گلابا غابیم
 با سمدلا آغابیم غمیری لباعن حشمتی
 یا لکر در رنگه عاج بییم یا کوفیا رنگه ز زتا بییم
 هندی مدعا بد سا ج بییم نام کجی خلاصی فرقی
 باقی پاره کوناه کبیر فغ ناز کجی و ندا کبیر
 ایشقی رسیبای لری کبیر الله غریب کت رقی
 الله لبر صبر حکماند شطرا مغارل هدهند
 مالدک بسردایم مالدک نانبینه کرحلا حنی
 شطرا زدی بر ز هدهه پاک کوفیه کربعاده
 یا نینی اجاز امر مده در از هر م سباحنی
 رتو در مده ای شقیه ناچ بندر باقی خوقم
 جاره بییم بهه فده از خواز بکر ترسی شوق
 کبیره نو تندر کجی فی او سکا روبره کجی
 نادن جوا با مبره کجی بلغ ز جده فضا حنی
 نظر امیرانه کجی ما بیبه فهم او قدمه
 کوبلا عینه ز سر مده ار الا کجی حنی
 الد ز انرقی حوی ناچه نکه پیرو بایی
 فی ندی او رقه نای قلمر ما علمتیب
 هندی در آسین فصد او ما از خراب رواج رت
 قان مشکله او حله کت بر عا طله فهم تیغ
 بر صبر بر بندر هره ظاهر کجی ز باج خوقم
 جوا کجی بیو ز مده مائل کجی فرقی
 بر صبر سوسه ز با فقه بو ایضی زند و ندا فقه بو
 با و کورس و شاقه بو کجی اختیار در کوفی
 ایضی بیدر گوننه فلسف و فجو د حق منه
 من فی کون قنلا و زنا استکینا سستو نامتن
 حقیق منه زدی بره قنلا و ز نام پیدا کون
 باندی رقی بر صبر کون د فقا ص کجی مکره
 ابلیس ز ایضا سر گراند پیسر ز کربان داراند
 طهلو ز زون کوی براند ز بینه سما صودن
 بر صبر سردار رجیبا طاعت رکت و سز بیبا
 شبقدر سالا هفتیبا را حد کن دخطیبن
 او عابدی صومعه د خوقی خدوده خاتم
 خیر لزمانی راجحه لید فتر اخصیبن
 لدقرا هر کجی خاص باندی کورس رکت به قصاصی
 او در ز اگری خلاص گنه خالده منی
 شیطین لا ایضی نوم کجی نه بخا نری بای خوقم
 اجامه ز بر صبر چو کجی رابه مده کفایت
 و ابر شفق

را به نغز و در سبزه راه و کوه دیر زنده او روز عجم بود مفره تا غیر از خطی است
 امر زنی ایمنی گنج : جوی گهن میروی شغ خون کوه حاکم بی نغ : ز بر اکت حکایت -
 ز خون دست حاکم : الله بخوبی عالمه - کشش بر صیصی لازم : ز بر اکت شمارج
 شیطین بصورت باگزی : ها و زکره باب و بری آن وی در ناف آفری : خط کس دهانا مانع
 جاره که در وقتش یکی طماها قبش یکی من ز بر و زین یکی نقی : باندی قینی یکی
 زری که هوشنا چیکری : تا حار صرع لسری نالبت بکیر صغ مری : زمی فکی که کسوق
 با ز خون دل فکنت : آناه و غلام را بوی است : چون تکفی کت بسته را خون زکی امانه
 امانه باری مرده - کسوی گوازا و امر و زده دنیا حرام روزه زمی : ز کوی ز شانی مننه
 خلق و عو با شغی افه : او جان نهان بگه مده فکر با و هانده - و نفاق و وسایع
 غنیف کبروان او چو : ز بار با خلق خراب وان گوه نه سنج هسا کد لب سر راست با عیار نه
 در سفا قتل دکن : کشش نه چه فی دکن هفتا : نافی اهل دکن : سر فرجه چون خریع
 او کله هان سر فرجه - نشا و زلف ز دور فرجه : لازم ز گریان ز فرجه : آینه در ز و حشغ
 یک کما شغ طاری نا : او ز اهدی ز حور بان بو فونی انصار بان : یارب بلا ز بالی نه نه
 بارت موکس کوز دکن : شهینو ز هزار نکمی عبا نکس اظها لکی : حشغه روز اساعی
 عجم ز خونون اشک : حصیا نه بیست او مگر بر صیصی هلا و بیست بتر هانده حدی هلاکت
 جلا ز کنگران کار دکت بر صیصی ز کت هلاکت : مملوه حوی فی اظها رکت : رسا گه بر لغت
 بر صیصی گره گوننه هزاره نین خرای فلس بار چه رانده هانده ربار : بی سفت و در صحت
 گو خلو باب دور بو : گم دلتان گه طور بو سکنه حنا حضور بو : افه گه ما هر خد من
 خلف و بنبرن کا ز لب : افی رنگ و دینه رصع از فحیح در انتم می : کا و دکت کبفتی
 - بر صیصی گو بقطی دکن گه : قصا مشکلی نولایکی : من ز لم بندی حلام که : نیمه قوی مننه
 - در زمانه انصا سچو نینه : نه در فم دینا کیرینه سیمی و بوزانیه مد نینه : زاکم شغاعی
 ار نینه می بجد سری : جبار نه بگم از مهربان هار دلتنه : فیه دیه دده : قالیان دین رحنه
 او عاصمی در ولسته : نافع ز دنیای رسته : فخرس با و کینه : بحیره دست ز خرو رنه

او عاصمی دنیای و عود : شیح بیبارت بر کوه : شرکا غطیر چه بود وجود ایمانی بر شکت
 این از بر صیصی بومده : شیطین فکنت زا هدا فواد کرباری خدا : فکنت با رقت
 هفتی بو بد سالی تمام : طاعت ذکر دائم و راه قوی ز کرسا علامه : بلا حایره خسالت
 فیر نای یکی الله کج بز بر خد متا پادشاه : ضا بق مکن دگنا هکلی : همه مبه نه صیصی
 : جسد جبر دان - : ز بار با فلسو نه مردان دی زمانت لی سر دان : همی موحی پروانج
 - مبه موحی اف بند کون : آتم به عنای صغوتن عجمی کشت خیران ز کون : نور با و کیرینه
 فملا خراب خود بی نیاه عجمی فکنت له نینه : در با سر است مسکینه : زرد و بیشی و حشغ
 تمام بو با دنیا خدای بلند درستی محمد علی کرمی حاجد رشید کفشی با عدلی
 آخر قفقه خور حانتمه ز فدا هذقی ز و بلا یقنا مادین : ز نینا با اسم بری سلسله
 بر صیصی ز هبنا منقولی سلسله رومی دگندی نارمی : لجم منلا محمدی خرای
 سوسنا خدی ز و بزی ر دکت لب خدی مه بر روی عای وی بوی کسوت

ته و او